



Unitárius Élet

67. évfolyam, 5. szám, 2013. szeptember-október. Megjelenik kéthavonta.



Teljesség

„Telve csűrünk, telve kamránk és szívünk is telve van” – zengi őszi hálaadási énekünk”.

A kosárba az idej esztendő terméseit helyeztük. A most kézbe vehető lapban is terméseket gyűjtöttünk össze, melyeket a lelki, szellemi és valóságos életünkben az egy évnél hosszabb élekciklusokból szüreteltünk.

Tekintetünkkel felöleljük az esztendőt, hála tölt el, hogy mosolyogva készülődhetünk a télre.

Több időnk lehet befelé fordulni, vallásos alkalmakra járni. Imáinkat megfogalmazzuk, hitünket megélve tisztább lesz hálánk, nemcsak a közvetlen termésért, hanem lelki örökségünkért és jövőnkért is.

Lehetőséget ad a minőségi életre az őszi hálaadás mellett a halottainkra, a reformációra, Dávid Ferenc-re való emlékezés – ezek a gyökereink. Meghat az őszi gyümölcszeiben is megnyilvánuló isteni gondviselés, megvilágítja az örökéletbe vetett hitünket temetőinkben a sírokon, a testek fölött világító mécsesek sokasága. A reformáció folyamatos felhívása, Dávid Ferenc első püspökünk tiszta látása és állhatatossága, valamint októberi nemzeti ünnepeink, a mindig időszerű szabadság iránti vágy szárnyai.

Kosárba rendezte szerkesztőségünk az őszi beteljesedések terméseit, melyet nézve remélhetőleg Isten visszamosolyog ránk.

Bartha Mária Zsuzsánna

Ajánló a tartalomból:

- Interjú Molnár János tiszteletbeli gondnokkal
- Unitárius lelkészportrék
- Püspöki-helynöki és főgondnoki beszámolók
- Kockázattársadalom, felelősség
- Egyházközségeink életéből
- Nők szövetségben
- Ünnepre hangolva

Kié a templom?

ELADÓ TEMPLOM - loftnak, üzletnek, kocsmának alkalmas.

Miért is bántja a szemem ez a hirdetőtábla? Ez az élet menete, nyugtatom magam, az ember szenteli meg a helyet, ismételtetem az Erdő professzor úr által tanított szavakat.

Ha valami bánt, arra kell indulni a fejlődéssel. Megteszem az első lépést, én most nekilátok.

Sok régi szentély van elhagyatva, erdők mélyén, sziklák tetején, barlangokban, várromokban. Csendesen bizonyítják, valóban az ember szenteli meg a helyet a hitével, munkával, lélegzéssel, imádkozással, rituálékkal. De ezek a valaha volt templomok messze vannak időben és térben is. Mivel nincs eléjük kitéve az ELADÓ táblácska, nem zavarnak - talán, mert nincsenek szem előtt -, legfeljebb romantikus sétákra, esetleg komolyabb túrákra készítetnek, ha/amikor a túl sok emberit szeretném feldolgozni.



Eladó templom Észak-Amerikában

Hogy is lehet eladni a templomot? - háborogtam. Bennem a legmélyebb identitással van összefüggésben egy - egy számomra érzelmileg fontos templomépület és az unitárius életszemlélettel együtt minden unitárius templom. Ezen túljutva minden templom, mely a hitet, reménységet, szeretetet táplálja egyre fontosabb...

Ezek szerint, a templom, amely elé kiakasztották az eladó táblát már nem tölti be ezt a tápláló szerepet, akkor legalább másként hasznosuljon. Elvégre korunk gyermekei vagyunk, legyünk gyakorlatiasak: nem is érdemes megbotránkozni azon, ha eladják. Csak legyen, aki megvegye! Vál(t)ságos idöket élünk!

Számomra egy élettelen templom azt sugallja, hogy az emberek nem fogékonyak a belőle sugárzó szelle-

miségre, esetleg már nem is otthona a sugárzó lelki-szellemi életnek, a szentségnek. „Mennyi templom csalogatja ezt az Istent, / Hogy otthona / Legyen, ha már az ember benne házat talál.” (Kispál és a Borz: Lekvár)

Ezért nem is mennek el az emberek a templomig, hogy sugárzást találjanak, hogy egymással találkozzanak, hogy esetleg a szentséggel ismerkedjenek. Így arra a bizonyos templomra kikerül az eladó táblácska, boldoguljon vele más, ahogy bír!

Az Ember keres: szentséget, lelki-szellemi összhangot, jólétet. Ugyanis elég sok templom van, mely élettel teli, ahol egymásnak adják a kilincset az emberek, ahol jó lenni csak úgy is. Érződik az elődök lelkesedése, amivel építették az épületet, előre vetítve a jövő reménységét.

Szórványlelkésként sokat gondolkozom ezen, hiszen nagyon is életszerű a nyíregyházi helyzet, ahol az evangélikus kistemplomban tartjuk az istentiszteletünket, éppen a reformátusok után.

Az idén keblitanácsosok képzését tartottuk Nyíregyházán. Nem csak száraz előadások, hanem testetleket megmozgató gyakorlatok révén érezhattuk át, mit is jelent keblitanácsossá válni.

Az egyik leggyakrabban elhangzó kérdés, amely ezen a fórumon is felszínre került, hogy mi a feladata a keblitanácsosnak? (vagyis: mi a feladata az egyháznak?)

A válaszok ilyenképpen hangzottak:

- Csak kapjunk embert ilyen feladatra!
- De mi a feladat?
- Minket az emberek választottak meg, hogy őket képviseljük.
- Mit akarnak az emberek? Mit kell képviselni velük kapcsolatban?
- Hát, az egyházat! Mi is lehetünk segítői a papnak.
- Meg kell adni az embereknek, amit akarnak, amire szükségük van!

Hogy mit is akarnak az emberek, azt választások útján demokratikus módon teszik meg. Remélhetőleg mélyen átgondolva, hiszen ilyenkor személyekről is, valamint hosszú távú stratégiákról is szó van.

Akarmelyik cégnél, igazgatásban, szervezetnél elhangozhattak ezek a válaszok. Csakhogy ezek a válaszok azt a felfogást fogalmazzák meg, mely szerint az egyháztagnak vásárló és az egyház olyasmi, mint egy üzlet. A mindenkori vásárló az abszolút főnök és az egyháznak az a dolga, hogy kielégítse az ő igényeit. Jól meg is lehet határozni a sarokszámokat is a mérések rendjén: egyháztagság, istentisztelet látogatottsága, adományok és részvétel az egyház programjain. Bármelyik lelkészi jelentés tartalmazza mindezeket.



Mégis, valóban ez a célja, a feladata, a munkája a közösségnek a templomban? Kell ehhez egyáltalán templom?

A mindenkori demokrácia sok problémája közül az egyik, hogy a jövő soha nem szavaz, nem választ, de mégis jelen van az adott gyűlésen.

Egyik lehetséges válasz számomra, amire maga a templom figyelmeztet, hogy ne a kézenfekvőt akarjuk, hanem többet és jobbat. A régi mondás szerint, vigyázz arra, hogy mit kívánsz, mert még beteljesedik. Az értékeink nagyon fontosak, amelyek mentén élünk, dolgozunk, akaratunkat megfogalmazzuk és gyakorlatba ültetjük. Akkor dolgozunk jól, ha nem azt adjuk az embereknek, amit akarnak, hanem megcsillantjuk és megtanítjuk nekik, hogy valami újat akarjanak. Olyasmit, amit szakrális térben élhetnek át, ahol átértéke-

lődnek a mindennapok, átértékelődik maga az élet. Ezt a többet és jobbat nyújthatjuk az embereknek. Hiszem azt, hogy ha nem is mindenki, de sokan válaszolnak életükkel a templomi hívó szóra.

Végül is kié a templom? Turistaként meg lehet csodálni, kívülállóként lehet tisztelni benne a valamikori építőket és a másik vallásának tárgyát. Vasárnaponként istentiszteletre lehet járni, papként lehet benne prédikálni és énekelni, keblitanácsosként gondozni. Gyerekként izgalmas szaladgálni benne, mert azt valamiért nem szabad(?!). A főhatóság sok fejtöréssel és munkával gondoskodik a felújításról, hiszen éppen mindent nem adunk el. Sorolhatnám a végtelenségig...

Templomaink értéket közvetítenek, akik élnek vele, azoké.

Bartha Mária Zsuzsánna

József Attila: Bukj föl az árból

*Ijessz meg engem, Istenem,
szükségem van a haragodra.
Bukj föl az árból hirtelen,
ne ránts on el a semmi sodra.*

*Én, akit fölhaszít a ló,
s a porból éppen hogy kilátszom,
nem ember szívébe való
nagy kínok késeivel játszom.*

*Gyulékony vagyok, s mint a nap,
oly lángot lobbantottam - vedd el!
Ordíts reám, hogy nem szabad!
Csapj a kezemre menyköveddel.*

*És verje bosszúd, vagy kegyed
belém: a büntelenség vétek!
Hisz hogy ily ártatlan legyek,
az a pokolnál jobban éget.*

*Vad, habzó nyálú tengerek
fálatjaként forgok, ha fekszem,
s egyedül. Már mindent merek,
de nincs értelme semminek sem.*

*Meghalni lélekzetemet
fojtom vissza, ha nem versz bottal
és úgy nézek farkasszemem,
emberarcú, a hiányoddal!*

Éltető csend...

„Amikor beszállt a hajóba, követték őt a tanítványai. És íme, nagy vihar támadt a tengeren, úgyhogy a hajót elborították a hullámok. Ő pedig aludt. Tanítványai oda-mentek hozzá, felébresztették és ezt mondták: Uram, ments meg minket, elveszünk! De ő így szólt hozzájuk: Mit féltek, ti kicsinyhitűek? Majd felkelt, ráparancsolt a szelekre és a tengerre, és nagy csend lett.” (Mt 8, 23-26)

Régi igazság, hogy a csodák mindig csendben történnek. A csend fontos része életünknek. Illetve csak fontos része lehetne, ha az állandó motorzúgástól, telefoncsörgéstől, faxgépek sípolásától lármás világunkból nem tűnne el lassan teljesen.

Ma már egyre ritkábbak a csendes pillanatok életünkben, egyre szokatlanabbak, ezért néha meg is rémülünk, ha az egyetlen hallható hang saját szívünk dobogása, egy kutya ugatása, vagy egy távolban elsuhanó autó zúgása. Már nehéz élvezni a csend hang-

jait. Nem vagyunk képesek befogadni, kitárni magunkat előtte. Nehéz lecsendesíteni a napi teendőktől százfélé cikázó gondolatainkat, nyugalmat teremteni zaklatott érzelmeink között. Pedig a csend erőt és nyugalmat ad, mert hallhatóvá teszi Isten szavát. Istenét, akitől az a segítség jön, amely békét teremthet lelkünkben. Istenét, akitől választ kaphatunk, és akinél megoldást találhatunk mindazokra a kérdésekre, amelyek gyötrik és kínozzák lelkünket, amelyek a hangoskodás utáni vágyat okozzák. Ő utat mutat nekünk, hogy a látszólagos csendből erőt és bátorságot merítve járassuk mi is saját utunkat. Félelmeinktől, szorongásaink terhetől megszabadulva lelkesen és bátran tanúbizonyságot téve életünk minden mozzanatával róla. Mert a csendben megszülethet a csoda.

A csodákra pedig szükségünk van, talán jobban, mint valaha, hogy a csendben meghallhassuk Istenünk biztató, békét teremtő szavát.



Szász Adrienne

80 év a pestszentlőrinci egyházközség szolgálatában



Molnár János a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség egykori gondnoka a közelmúltban ünnepelte 85. születésnapját. Hittel és szeretettel végzett egyházi munkássága elismeréseképpen a Pestszentlőrinci Egyházközség presbitériumának javaslatára Bálint Bencédi Ferenc püspök úrtól átvehette Kolozsváron a tiszteletbeli gondnoki címmel járó oklevelet. A most következő interjú a Dimény Zoltán által készített beszélgetés szerkesztett változata (a beszélgetésből részletek hangzottak el a Kossuth rádió Unitárius félóra című műsorában 2013. október 25-én). A beszélgetés résztvevői Molnár János, dr. Szent - Iványi Ilona, Dimény Zoltán, lejegyezte és szerkesztette Szász Adrienne.

D. Z.: János bátyám élete, egyházi munkássága szorosan összefonódik a pestszentlőrinci unitárius gyülekezet és templomának történetével, hiszen az első pillanattól fogva részese volt a gyülekezet szerveződésének. Hogyan és mikor épült a pestszentlőrinci templom?

M. J.: A harmincas években a Dél-pesti területen élő unitáriusok, Pestszentlőrinc, Pestszentimre, Pesterzsébet és Kispest lakossága a Nagy Ignác utcai templomba, illetve a Hógyes Endre utcába jártak istentiszteletre. Az akkori vezetés meglátta azt a lehetőséget, hogy ahol ennyi hívünk él, jó lenne egy gyülekezetet kialakítani és esetleg valamilyen módon egy kis templomot építeni. Ez volt az alapja az egésznek.

D. Z.: A hívek adományaiból, adakozásból épülhetett meg a templom?

M. J.: Igen. Pető István lelkész úr, aki az én gyerekkoromnak édesapám utáni második legnagyobb embere volt – cserkész parancsnokom is egyben –, hitoktató lelkészként érkezett hozzánk. Őt küldték ki erre a feladatra, hogy lehetőség szerint járja be ezt a területet, keresse meg a családokat, ismertesse össze őket. El is indult kerékpárjával.

Sz.-I. I.: Pető István, – aki egyébként, pontosan 100 esztendővel ezelőtt született –, 1928-ban, mint fiatal lelkész került Budapestre. Ő járt ki a Pest környéki falvakba élő

unitáriusokat lelkigondozni. Trianon után nagyon sok unitárius család került Pestszentlőrincre, ami akkor még falu volt. Először házaknál találkoztak, majd egy vizes barakkban.



A pestszentlőrinci unitárius templom

Végül megszületett a gondolat, hogy templomot építsenek. Bevonta a családokat, akik adakozással, közmunkával a belügyminisztériumtól kapott telken levő barakkot átépítve egy gyönyörű templomot toronnyal, később pedig hozzáépített gyülekezeti teremmel hozták létre.

D. Z.: János bátyám, hogy emlékszik vissza erre az időre?

M. J.: Édesapám révén a családom tarcsafalvi származású. Ő is itt kezdte az Állami lakótelepen a

Trianon utáni életét. Itt egy nagy hadiüzem volt a háború alatt, a háború után becsukták és rengeteg raktáreépület maradt szabadon ezen a területen. Ezeket az akkori kormány kiépítette lakótelepnek. Nagyon egyszerű épületek voltak. Szoba, konyha esetleg két szoba. Mi is itt laktunk 3 éves koromtól kezdve. Pista bácsi édesapámmal barátkozott össze, az összes ismerősét felkereste a környéken. Így gyűjtötte össze ezt a gyülekezetet, ahogy ezt a leírásokban olvashatjuk 60 családot.

D. Z.: Ők mind erdélyiek voltak?

M. J.: Igen, kb. 80 százaléka. A kérdés most már az volt, hogy hova építsen ez a kis közösség templomot és persze, hogy miből. Az akkori egyházvezetés némi kételkedéssel fogadta a templomépítés gondolatát, de Pető Pista bácsi nem engedett. Ragaszkodott a templomhoz. A lerombolt, felrobbantott épületek maradványai-ból gyűjtötték a téglát, szombatonként, vasárnaponként, akkoriban úgy mondták, hogy kalákában dolgoztak az emberek. Valójában ez azonban nem kaláka volt, mert ott vissza kell szolgáltatni a munkát. Nálunk nem kellett, mert a Jóisten visszaszolgáltatta a mi munkánkat. Hát így kezdődött.

Sz.-I. I.: A terveket egy unitárius építész-mérnök Máthé Géza készítette díjtalanul. A templomban gyönyörű fafaragások vannak, csillár és szószék, ami Damokos Al-

bert keze munkáját dicséri. A harmóniumot egy Kispesten lakó unitárius testvérünknek, Szirmai Györgynek köszönhetjük. A templomot 1936-ban szentelték fel. Azóta is ott áll az Állami lakótelep helyén épült hatalmas tízemeletes beton bérházak, a Havanna lakótelep közepén toronnyal, haranggal. Ahol János bácsi minden vasárnap 11 órakor meghúzza a harangot és hívogatja a közelebbi és távolabbi környéken élő unitárius híveket.

D. Z.: Mennyire változott ezeknek az évtizedeknek a távlatából a gyülekezeti élet, az unitárius világ itt a Havanna lakótelepen?

M. J.: Sajnos voltak problémáink. Az 1970-es évek végén az Állami lakótelepet, ahol az egyházközség magja élt egész közel a templomhoz, lebontották. Az új építkezés az egész lakosságot messzire szétszórta: Kőbányára, Rákoskeresztúrra, Csepelre, a környező településekre. Ezek az emberek és családjaik egyre ritkábban, az idő múlásával pedig egyre nehezebben jártak templomba, vagy nem is jöttek vissza egyáltalán.

D. Z.: Hogy lehet ezt az örökséget továbbvinnie a mai lelkésznek?

Sz.-I. I.: A hetvenes években ez egy nagyon nagy törés volt. Az 1990-es években aztán egyre nagyobb számban jelentek meg az Erdélyből áttelepült unitárius hívek. Közülük sokan Pestlőrincen és főleg az ahhoz tartozó agglomerációban telepedtek le. Most kicsit olyan a helyzetünk, mintha egy szórványközpont lennénk. Híveink nemcsak Pestszentlőrincről jönnek, hanem Monor, Péteri, Gomba, Vecsés, Üllő, Gyömrő távolságából is. És ez oda-vissza gyakran 150km. Ezért tekintem fontos feladatnak a családlátogatást, a betegek látogatását a személyes kapcsolat megőrzése érdekében. Igyekszünk különböző gyülekezeti alkalmakkal, koncertekkel, szertevendégségekkel, nőszövetségi programokkal, erdélyi településekről elszármazottak találkozóival színesebbé tenni egyházközségi életünket.

D. Z.: Milyen érzéssel tölti el János bátyámat, hogy visszakerül az ingatlan az egyház tulajdonába?

Mit jelent ez annak, aki maga is hajdanán itt pucolta a téglát?

M. J.: Nagy megnyugvással vettem tudomásul. Lelkészsasszonyunk diadalmasan mondta el egy vasárnap, hogy végre visszakapjuk teljes egészében templomunkat, amit közel 80 esztendeig birtokoltunk, anélkül, hogy a talpunk alatt jog lett volna. Így most már senki nem vitathatja a létezésünket. Nem lehet elvitatni azoktól az emberektől, akik az életüket letették arra a pár négyzetméterre. Mi az idősebbek, akik még élünk, úgy mondjuk, hogy ez a kis templomunk nekünk egy darab Erdély, az a kis kert...

D. Z.: Egy kis Székelyföld. Ez fontos lehet, hogy otthon egy kis Székelyföldet, szülőföldet, érezzen az ember a talpa alatt...

M. J.: Igen fontos, mert az évek elszálltak, a kortársak elmentek, elmennek, elmegyünk. Jó most látni és tudni, hogy az utóbbi évek után, amikor nem volt még lelkészünk sem, a magunk erejéből mégis megtartottuk minden vasárnap az istentiszteletet. Amióta lelkészsasszonyunk van, ismét lenyugodtak a kedélyek, megindult az élet. Édesapám azt mondta lelkész nélkül nincs egyházközség. Bármennyi sok jó ember ül egymás mellett, bármennyire mindenki jót akar, kell egy fej, aki az egészet összefogja. És ez most megtörtént Lőrincen. Nem volt hiabavaló a szüleink akarata, van folytatás.

D. Z.: Végezetül mit jelent János bátyámnak a tiszteletbeli gondnoki cím, ez az elismerés?

M. J.: Én műszaki ember vagyok, és a műszaki életben a dicséretet nem osztogatják könnyen. Az én tevékenységem, az egyházközségben végzett munkám nem is az én szorgalmamon vagy igyekezetemen múlt. Itt nőttem fel, ebbe nőttem bele. Egy kis meggyőzésre volt szükség, hogy elmenjek Kolozsvárra. De a lelkészsasszony, Szent-Iványi Ilona és a gondnok úr, Giba Ferenc ragaszkodtak ehhez. Mindent megszervezték és elrendeztek. Vittek és hoztak. Megható ünnepély volt, nagyon jó érzés volt ott lenni és részt venni. Nagyon örülök, hogy az életemben talán utoljára Kolozsváron lehettem...

D. Z.: Jó egészséget és Isten áldását kívánom János bátyámnak és a gyülekezetnek!

Reményik Sándor:

TEMPLOMOK

*Én csak kis fatornyú templom vagyok,
Nem csúcsíves dóm, égbeszökkenő,
A szellemóriások fénye rámragyog,
De szikra szunnyad bennem is: Erő.*

*S bár irigykedve holtig bámulom
A dómok súlyos, drága titkait,
Az én szívem is álmok temploma
És Isten minden templomban lakik.*



Születésnap köszöntő a pestszentlőrinci templomban

Budapesti unitárius lelkészportrék

Gál Miklós, Iván László, Barabás István és Győrfi István emlékezete

Az Unitárius Élet 2013/2-3. és 2013/4. számában, kétrészes tanulmányban mutattuk be az első budapesti unitárius lelkész, Derzsi Károly életét, valamint 1881 és 1895 közötti egyházzolgálatát. E tematikát részben folytatva most a Budapesti Unitárius Egyházközség négy, méltatlanul elfeledett lelkészére emlékezünk. Áttekintjük Gál Miklós, Iván László, Barabás István és Győrfi István – nehéz történelmi időkben végzett – egyházzolgálatának főbb vonásait.



Gál Miklós

Gál Miklós, a Budapesti Unitárius Egyházközség második lelkésze 1859-ben született, a Hargita és Brassó megye határán fekvő Városfalván. Tanulmányait a kolozsvári unitárius teológián végezte, majd az egyház három évre (1881–1884) Londonba küldte. 1884. szeptember 5-től tizenegy és fél éven át a Torockói Unitárius Egyházközség lelkészeként szolgált, ekkor Ferencz József püspök Budapestre rendelte ki. 1899-ben – jó szándékú, de összességében sikertelen fővárosi szolgálata után – lemondott, és hazatért Erdélybe, majd 1900-tól huszonnégy éven át Torockószentgyörgyön szolgált. Amikor – két évvel a trianoni békediktátum után – a román állam mindössze 800 lejben határozta

meg nyugdíját, visszatért Budapestre, ahol magántisztviselőként dolgozott, és 1936-ban bekövetkezett haláláig a Budapesti Unitárius Egyházközség presbitériumának tagja és pénztárnoka volt.

Dokumentumok Gál Miklós (1859–1936) budapesti működéséről

1. Az 1896. február 21-ei püspöki vizitáció dokumentumaiból kitétnik, hogy Gál Miklós folyamatosan növekvő létszámú egyházközségben kezdhetette meg lelkészi szolgálatát. 706 budapesti és 986 vidéki unitárius tartozott az egyházközséghez, amelynek lélekszáma így 1674 volt. A befizetett egyházfenntartói járulékok ugyanakkor csak lassan gyarapodott: 1895-ben 2943 forint felajánlásból 1471 forint folyt be, míg 424 forintot utólag kellett behajtani.

2. 1896. április 24-én a presbitérium úgy döntött, hogy Lőrinczi Dénes segédlelkész felmondása után ismét Ferencz József püspökre bizza az új segédlelkész kijelölését. Bedő Albert gondnok felvetette, hogy szükség van-e egyáltalán hitoktató segédlelkészre, de Gál Miklós és a presbiterek többsége is úgy ítélte meg, hogy érdemes az állást fenntartani. Néhány héttel később a püspök Ürmösi Károlyt rendelte ki segédlelkésznek, aki azonban hároméves megbízatásának lejártá előtt, 1898 nyarán hazautazott Erdélybe. Ezt követően a

segédlelkészi állás hosszabb ideig betöltetlen maradt.

3. Ugyancsak az 1896. április 6-ai ülésen a presbitérium – a kolozsvári Egyházi Képviselő Tanács (EKT) ajánlása ellenére – anyagi források hiányában elvetette annak lehetőségét, hogy a millenniumi ünnepekhez kapcsolódva nemzetközi unitárius kongresszust rendezzenek Budapesten. Határozatban rögzítette ugyanakkor, hogy amennyiben az EKT ragaszkodik elképzeléséhez, térítésmentesen rendelkezésre bocsátják a templomot és a gyülekezeti termet. Az esethez kapcsolódva a püspök Gál Miklóshoz intézett rövid levelében elkeserítőnek nevezte a budapesti egyházközség hozzáállását.

4. A presbitérium 1897. április 6-ai ülésén Gál Miklós megállapította, hogy az egyházközség az előző évben 937 forinttal túllépte az előirányzott kiadásait. A deficit megszüntetésére javasolta, hogy a Fővárosi Tanácstól az addigi 500 helyett 1000 forintot kérjenek a segédlelkész fizetésére és szállására. Ezt az a tény is alátámasztotta, hogy a fővárosban regisztrált 68 unitárius diák (18 gimnáziumi, 7 polgári iskolai, 35 elemi iskolai tanuló és 8 vasúti tanodába járó diák) mindegyike rendszeres hitoktatásban részesült. Másik javaslata arra irányult, hogy a leányegyházközségek támogatására fordított évi 480 forintos összeg felét, 240 forintot kérjenek a kolozsvári Egyházi Főtanácstól.

5. 1897 őszén Gál Miklós többször is felhívta a figyelmet az egyházközség kritikus pénzügyi helyzetére: a tárgyévi költségvetésben ugyanis – 3675 forintos előirányzott bevétel és 5315 forint kiadás mellett – 1650 forint hiány mutatkozott, ami a teljes költ-

ségvetés 31 százaléka. Gál figyelmeztetése nyomán Ferencz József püspök – az Angol Unitárius Társulat lehetséges támogatási szándékára hivatkozva – részletes költségvetési előirányzatot kért, amely 1898-ra már csak 600 forint hiányt tartalmazott.

6. 1898 szeptemberében, Erzsébet királyné tragikus halála miatt az egyházközség rendkívüli közgyűlést hívott össze, illetve a temetés időpontjában, szeptember 17-én délután gyász-istentiszteletet rendeztek, mintegy 100 fő jelenlétében. A presbitérium 1898. december 31-ei évzáró ülésén ugyanakkor Gál Miklós bejelentette, hogy az egyházközség kritikus anyagi helyzete miatt nem tud csatlakozni a püspök által, az Erzsébet Alapítvány javára indított gyűjtéshez. A presbitérium végül mégis jóváhagyta 15 forint befizetését erre a célra.

7. 1899. április 22-én, a presbitérium ülésén Gál Miklós – nem részletezett egészségügyi okokra hivatkozva – felmentését kérte a lelkészi szolgálat alól. Ugyanezen a napon az egyházközség rendkívüli közgyűlést is tartott, amelyen felmerült, hogy a lelkész távozási szándéka a világi sajtóban ellene indult támadásokkal magyarázható. Az Egyetértés, a Magyar Hírlap és a Pesti Hírlap című napilapban ugyanis a Budapesti Unitárius Egyházközség nehéz helyzetével foglalkozó, rövid írások láttak napvilágot. Ezek elismerték Gál Miklós megfelelő lelkészi képességeit, de utaltak a templomlátogatók és az egyházfenntartók számára stagnálására, az egyházközség kritikus anyagi helyzetére. Az Egyetértés úgy fogalmazott, „az elterjedt hírek szerint Derzsi Károlyra szavaznak legtöbben”, vagyis visszahívnák az egyházközség 1895-ben lemondott első lelkészét. Mindennek cáfolatát az Egyetértésben – a presbitérium felhatalmazása alapján – Székely Ferenc másodgondnok fogalmazta meg. A katolikus egyházi érdeklőbe tartozó Magyar Állam című lap Unitáriusok végnapjai című írásában úgy vélte, az egyházközség lélekszáma csupán az unitárius

egyházi bíróságon könnyen felbontható válások miatt gyarapodott, s mivel a polgári válás 1895-től már a világi bíróságok feladatkörébe tartozott, „az így toborzott gyülekezet talán már legközelebb feloszlik, s csak a kulturtörténelem fogja megőrizni emlékét.”

8. 1899. június 26-án, az egyházközség rendkívüli közgyűlésen a leköszönt Gál Miklós szóvá tette, hogy még mindig nem kapta meg teljes egészében az 1898. évre megítélt 500 forintos lelkészi járandóságát. Az elmaradt összeget az egyházközség 1899 szeptemberéig megfizette, majd a presbitérium az 1899. évre az 500 forint fizetés mellett 370 forint jutalmat is megszavazott.

Iván László (1900–1938) élete és egyházzolgálat



Iván László

A századfordulón született, így pályáját már a trianoni békediktátum után kezdő, új unitárius lelkésznevezések tagjai közül a kolozsvári egyházvezetés – az agg Ferencz József püspök és az operatív ügyeket irányító Boros György főjegyző – három fiataalt tartott kiemelkedően tehetségesnek: Balázs Ferencet, Szent-Iványi Sándort és Iván (eredeti nevén: Jancsi) Lászlót. A személyes tragédiák mellett a 20. századi magyar unitárius egyháztörténet szempontjából is rendkívül szomorú fejlemény, hogy

Balázs Ferenc (1901–1937) és Iván László tuberkulózis következtében fiatalon elhunyt, Szent-Iványi Sándor pedig a II. világháború után emigrálni kényszerült, és lelkészi-teológusi pályája az Egyesült Államokban teljesedett ki.

Iván László Újpesten született, katolikus családban, és egyetemistaként – a hitelvek és eszmemrendszer alapos megismerése után – tért át az unitárius vallásra. Budapesten középiskolai tanári diplomát, majd a 19. századi német és francia teológiai és esztétikai irodalomban elmélyülve bölcsészdoktori címet szerzett. Az 1920-as évek elején beiratkozott a kolozsvári teológiára, de a Trianon utáni utazási nehézségek miatt tanulmányai csak lassan haladhatott, s az is hátráltatta, hogy a román állam 1923-ban rendeletben tiltotta meg a magyarországi unitárius lelkészek képzését. Teológiai hallgatóként a rákospalotai unitárius szórványban vállalt hitoktatói állást; közben az egyház angliai tanulmányútra küldte, de egészségi állapota miatt néhány hét után haza kellett jönnie. Végül Csiki Gáborral – a Budapesti Unitárius Misszióház megalapítójával, későbbi püspöki helynökkel – és Kalmár Bíró Lajossal együtt mégis lelkésszé szentelték, és 1927-ben a Budapesti Unitárius Egyházközség hitoktatója lett. Ferencz József megemlékezése szerint „a budapesti és pestkörnyéki vallástanítás kifejlesztése érdekében nagy érdemei vannak. Az első és második elemi osztályú növendékek részére tankönyvet írt. Nagy erővel igyekszik a speciális viszonyok között – a szórványoktatásban – a legtöbbet nyújtani. Az ő elgondolásai és vezérkönyvei alapján alakul ki a vasárnapi iskolai, később gyermekistentiszteleti oktatás, mely vasárnaponként is foglalkozott a gyermekekkel, akiket hétköznap csak hetenként egyszer lehetett egybe gyűjteni.”

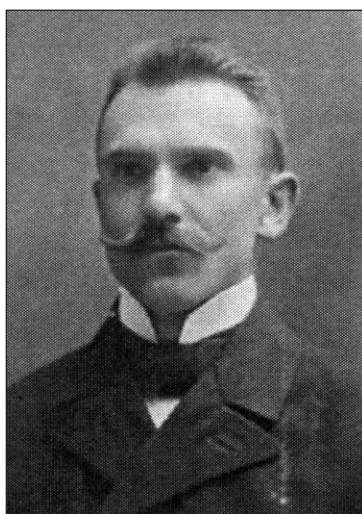
Iván László hitoktatói tevékenysége mellett alelnöke volt a Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesületnek, s ebben a minőségében többször képviselte a magyarországi unitárius ifjúságot nemzetközi

konferenciákon. A János Zsigmond Cserkészcsapatnak is patrónusa volt – rendszeresen elkísérte őket táborozásaikra. 1929-ben a Budapesti Unitárius Egyházközség az ő kezdeményezésére állított emléktáblát Dávid Ferenc halálának 350. évfordulója alkalmából, a Nagy Ignác utcai templomos ingatlan földszintjén. 1931-ben az Unitárius Értesítő felelős szerkesztőjévé nevezték ki: a havilap munkatársi gárdáját felfrissítette, rovatstruktúráját átszervezte, és saját publikációival is jelentősen gazdagította. A Kolozsvárott, 1861-ben alapított unitárius folyóiratban, a Keresztény Magvetőben is rendszeresen publikált: *Dávid Ferenc arca a szellemtudományi lélektan tükrében* című, különnyomatban is megjelent írása (1935) élénk visszhangot váltott ki – éppen Balázs Ferenc szállt vele a legélesebben vitába.

1936-ban betegsége súlyosbodott, és minden tisztségéről le kellett mondania. Mint Ferencz József írja, „Balázs Ferenc és Iván László jelentették a harmincas években bontakozó unitárius újrábredésnek két ellentéteiben legszélsőbb pólusát. Amikor a magyarországi kórházakban is hosszú időn át gyógyulást keresett Balázs Ferencsel beszélgettem, akkor az ő útkeresései között mindig ott járt gondolatvilágomban Iván László is, aki megkritizálta a farmeréletet élő lelkészt, s benne a magasabbrendűséget kereste. Balázs Ferenc halálhírére Iván Lászlóval én kellett, hogy közöljem. Szegény Iván László, amikor könnyei letörlése után megszólalt – súlyosan beteg volt már ő is –, azt mondotta, hogy elment az egyik legszélsőbb baloldali pólus, most már nincsen mit keresnie itt a másoknak, a jobboldalainak sem.” 1938. május 7-én hunyt el; temetésén a lelkészi szolgálatot Józán Miklós püspöki vikárius végezte. Józán szavaival „Iván László bibliás ember volt. Benne élt annak légkörében. És onnan merítette azt az evangéliumi szellemet, amelyet át óhajtott ömlesztetni nemcsak közvetlen tanítványaiba, hanem úgyszólván minden egyháztársadalmi intézményünkbe,

amelyet elevenséggel és gyakorlati problémák fölvetésével és mélyeséges magyarázataival föllendíteni igyekezett. Elemében érezte magát a szószéken is, ahol a nagy vonások és a jézusi fenség magaslatai érdekelték, s ahol az ő lelke szabad-röptű szárnyalásának csak egyetlen határmezsgyéje lehetett: az isteni tökéletesség – amely előtt gyermeki alázattal és fiúi engedelmességgel meghajolt.”

Barabás István (1876–1952)



Barabás István

Barabás István a háromszéki Kálnok községben született, 1876. október 17-én. Középiskolai tanulmányait Sepsiszentgyörgyön, Székelykeresztúron és Kolozsvárott végezte, majd beiratkozott a teológiára, és 1901-ben lelkészé szentelték. Szolgálatát Hargita megyében, a Tordátfalvi Unitárius Egyházközségben kezdte meg, majd 1905-ben püspöki kihelyezéssel Magyarországra került, s több mint két évtizeden át a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség lelkésze volt. Az 1920-as években az Egységes Párt helyi elnökeként, Bethlen István miniszterelnök politikájának támogatójaként a helyi közéletben is szerepet vállalt. 1928-ban – Kalmár Bíró Lajossal helyet cserélve – került Budapestre, ahol rövid ideig – Iván Lászlóval együtt – hitoktató volt, majd másodlelkészi feladatokat látott el.

Nevéhez fűződik a később önálló-sult filia, a Dunapataji Unitárius Egyházközség megszervezése.

Józán Miklóst 1941. június 29-én, a marosvásárhelyi zsinaton a visszacsatolt észak-erdélyi területek és Magyarország unitárius püspökévé választották, így a Budapesti Unitárius Egyházközségben lelkészválasztásra került sor. Az 1941. november 30-ai keblitanácsai ülésen a két pályázó közül Szent-Iványi Sándor 27, Barabás István 15 szavazatot kapott, így a lelkészválasztó közgyűlésre már csak Szent-Iványi nevét terjesztették fel, akit 190 igen, 99 nem és 2 érvénytelen szavazattal meg is választottak. Pethő István hitoktató lelkész (a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség lelkésze), valamint hét egyháztag és presbiter a közgyűlésen fellebbezési szándékot jelentett be, ezért a végleges döntést 1942 februárjában a kolozsvári Egyházi Főtanácsnak kellett meghoznia. Barabás István a világháború éveiben másodlelkészként szolgált tovább, majd Szent-Iványi Sándor emigrációja után vezető lelkész lett. Szaniszló József összegzése szerint Barabás „sikeres erőfeszítéseket tett a háborúban megrongálódott templom és bérház rendbetételére, a felvett hitel pontos törlesztésére, a hitoktatás újraszervezésére, a Dávid Ferenc Egylet újraindítására. 1949 februárjától ismét megtarthatták a gyermek-istentiszteleteket a rendbetett, fűthető gyülekezeti teremben. Szerény körülmények között, de megemlékeztek 1949 júniusában az 1869. évi első nyilvános fővárosi unitárius istentisztelet 80. évfordulójáról.”

Barabás István 1950-ben kérte, hogy még egy évig szolgálhasson, mert akkor töltené be lelkészi pályafutásának fél évszázados évfordulóját, de kérését Csiki Gábor püspöki helynök nem támogatta. Élete utolsó két évében Nagy Ignác utcai lelkészi lakását meg kellett osztania utódával, a Debrecenből a fővárosba került Buzogány Kálmánnal. Az 1952 tavaszán elhunyt Barabásról az Unitárius Életben megjelent nekrológ kiemeli, hogy „meggyőződéséhez

hajlíthatatlan keménységgel ragaszkodó, s igazságának érvényesítéséért a harcos kiállás kockázata elől soha ki nem térő egyénisége a templomi szószerző magaslatában valami egészen sajátos – erős valóságérzéssel megáldott természetével ellentétesnek látszó – lírai tartalommal gazdagodott. Szószerzői beszédeivel példát mutatott arra, hogyan lehet minden retorikai sallang nélkül, egyszerű szóval a lelkek mélyére hatolni. Sohasem mondanivalójának dinamikájával, de a lelke mélyéből kiáradó evangéliumi igazság parancsának sugalló erejével igyekezett mindig hallgatóinak szívéhez férközni.” Barabás István nagy érdeme volt továbbá, hogy a Budapesti Unitárius Egyházközség az ő kezdeményezésére kapcsolódott be a rádiós istentiszteletek sorozatába. Az első ilyen szolgálatot 1927. március 27-én látta el, s ezt 1949-ig 35-40 rádiós prédikációja követte, amelyek visszhangját „különböző felekezeti és nemzetiségű hallgatóinak hozzá intézett, meleg hangú levelei őrzik.” Barabás István két évtizedes hódmezővásárhelyi szolgálatával terveink és reményeink szerint a későbbiekben még foglalkozni fogunk az Unitárius Élet hasábjain.

Györfi István (1887–1973)

A homoródszentmártoni születésű Györfi István Szászvárosban és Székelyudvarhelyen végezte középiskolai tanulmányait, majd felvételt nyert a kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémiára. Lelkészi oklevelének megszerzése

után, ösztöndíjasként az oxfordi Manchester College-ban tanult, ahol különösen Joseph Estlin Carpenter (1844–1927) vallástörténész és filozófus előadásai voltak rá nagy hatással. Mivel Györfi kiválóan beszélt héber és arámi nyelven, Bencze Márton visszaemlékezése szerint „nyitva állott előtte az út arra, hogy egy angliai kutatócsoport tagjaként néhány évet Palesztinában, Jézus születésének és munkásságának a színhelyén töltsön. Egyháza hívó szavára azonban hazatért, a kolozsvári egyházközség egyik kiváló lelkésze lett, és a Teológiai Akadémia újonnan felállított negyedik tanárszékének a tanára, hozzájárva az ifjú lelkészgeneráció neveléséhez. Az első világháború idején jelent meg Az ember című prédikációs kötete, melyet lelkészi és világi körökben egyaránt szívesen olvastak, mert erőteljes hangsúlyt kapott benne az ember felelőssége, a háborúellenes magatartás kialakításának szükségessége.”

Györfi István az I. világháború végén, egy unitárius delegáció tagjaként nyugat-európai körúton vett részt, ahonnan nem tért vissza Erdélybe, hanem Budapesten telepedett le. Egzisztenciális okokból banktisztviselőként helyezkedett el, miközben 1929-től a Budapesti Unitárius Egyházközség presbitere és a vallásoktatási bizottság világi elnöke volt. 1947-ben – amikor Kereki Gábor hitoktató, korábbi kocsordi unitárius lelkész Angliába emigrált – a kolozsvári Egyházi Képviselői Tanács Györfit bízta meg a Budapesti Unitárius Egyházközség hitoktatói feladataival, s

ezzel egyidejűleg palástviselési engedélyét is visszakapta. Barabás István segítőként gyermek-istentiszteleteket tartott, illetve általános iskolások hitoktatását végezte. A Barabás István kényszerű nyugdíjazása (1950. október 31.) és Buzogány Kálmán lelkészi beiktatása (1951. július 27.) közötti interregnum időszakában az egyházközségi közgyűlés „parókus lelkészi” jogkörrel ruházta fel. Buzogány Kálmán (1951–1954), majd Remetei Filep Imre és Pethő István (1954–1970) mellett Györfi segédlelkészként, egyházközségi pénztárnokként és jegyzőként működött, szórványgyülekezetekben szolgált és emlékezetes ifjúsági istentiszteleteinek, hittanóráinak köszönhetően a legtöbben „Pista bácsiként” emlegették. Nyolcvan éves korában – érdemei elismeréseként – az önálló magyarországi püspökség előkészítése során formálisan létrehozott, tényleges tevékenységet nem végző Budapesti Unitárius Teológiai Intézet igazgatójává nevezték ki. Bencze Márton szerint „szívesen hallgatott, közkedvelt szónoka volt budapesti templomaink szószerzőinek, és szívesen vették vidéki gyülekezeteink is látogatásait és szolgálatait. Kitűnő szónok volt, melyhez kellemes énekhang párosult. Átíz-zott mondanivalóin a meggyőződés ereje, a tiszta gondolat fénye.”

Retkes Attila

(A tanulmány a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori Iskolája keretében végzett egyháztörténeti kutatásokon alapul. Köszönetet mondok témavezetőmnek, dr. Molnár Jánosnak)

Istenországa az emberek szeretetközössége. Lassan, fokozatosan épül: ahogy a szeretet. Az él benne, aki társát testvérének érzi, sorsát sorsához köti, érdekeit azonosítja. Be messze van a végső állomás! Hol vagyunk mi attól, hogy az egész emberiség, az egész világ egynek tudja magát? Nemzedékek születnek nemzedékek után, és számukat ezekkel mérik. Így épül, mélyül, nagyobbodik a szeretet országa.

Minden nemzedék, minden ember kovácsoljon egy láncszemet, vessen egy téglát. Az a mi külön kis életünk célja. Ha azt megtesszük, megtettük azt, amiért

lettünk. A többi és a minden rendre elkövetkezik. A mi kis életparazsunk akkorra már kihamvad. De ami bennünk örökkévaló: az isteni lélek, az úgysem semmisül meg soha. Kárpótlást a mi tökéletlen életünk tökéletlenségeiért ne várjunk: így halad a mindenség a célja felé. Hatalmas folyam fel-feltarajosodó, le-lesimuló hullámai az egyénnek. Lesznek, elmúlnak. A folyam folyik tovább: magával viszi azt is, ami volt hullám és az új hullámokat is.

(Részlet Balázs Ferenc A rög alatt c. művéből)

Mit jelent magyar unitáriusnak lenni?*

Útkeresésem története

A hit mélyen, legbelül mindenki benn ott él. Valahogy, valamiben, valamiért mindannyian hiszünk. Ez a képesség alapja létünknek, akár elismerjük, akár nem. Ahhoz, hogy a hit az egyház felé forduljon, azonban hosszú út vezet. Az első lépés, hogy a hit Isten felé forduljon. Ehhez mindenkinek, egyenként kell megélnie, mind érzésekben, mind gondolatokban, mind tudásban. Van, aki beleszületik, van, akibe belenevelik, van, aki önmaga éri meg rá és olyan is, aki soha nem megy végig ezen az úton.

Az én utam egy félig református, félig római katolikus, némi zsidó oldalággal rendelkező, jómódú családból indult. Paraszti származású, római katolikusnak keresztelt apámat soha nem érdekelte sem a vallás, sem az egyház. Ő a munkában hitt, a mai napig a „Gyárért” él. Első felesége, az egykor gyönyörű zsidó nő, bár vallását tradicionálisan tovább adta gyermekeinek, a féltestvéreimnek, de hogy valaha gyakorolta-e azt, arról nem szólnak a családi krónikák. Második feleségében, református családból származó édesanyámban, sokkal inkább él az Isten felé forduló hit, mint az egyház felé forduló vallásosság. Bár előbbi is csak idősebb korától kezdve, megannyi megpróbáltatással teli évet átvészelve vált elmondhatóvá.

Mit sem tudva mindezen összefüggésekről érkeztem meg ebbe a családba én, a hanyatló Kádárrendszer első, a hetvenes évek utolsó évében. Hogy a család semelyik felekezethez – úgy-ahogy – tartozó ága meg ne bántódjék, a „Gyár” pedig egyház nem lévén apám egyetlen döntést hozhatott csupán: „A gyereket meg nem kereszteljük, majd ha nagy lesz, eldönti!”

A gyerek persze nem döntötte el, még sok-sok évvel később sem. Miből is tehetett volna, hiszen jó példát – bár tegyük hozzá, rosszat sem – nem látott, nem is láthatott a hitéletűsége. A templom nálunk csak egy szép épület volt, amit nyaralások, városlátogatások során megcsodáltunk építészeti pompájában, de hogy kereszt, vagy kakas, vagy bármi egyéb van-e a tetején, az mit sem számított.

Mindezek ellenére mi vezetett végül mégis Istenhez? Az, ami oly sokakat: az elkeseredés, a veszteség, a félelem. Az idők ugyanis megváltoztak, az életünk más lett. A frissen nyakunkba szakadt demokrácia, a szabadság és a nagy lehetőségek gépezete a szüleimet is elsodorta. Feladván kényelmes, anyagi jólétben hiányt nem szenvedő, kiegyensúlyozott életünket lettek a privatizáció első áldozatai, a modern kor hozzá nem értő vállalkozói generációjának elsők közötti elveszői. Jómagam pedig tinédzserként egyszer csak arra eszméltem, hogy már nem a Vezérigazgató elvtárs elkényeztetett

kicsi lánya vagyok, hanem egy elvált, testben és lélekben egyaránt megtört, mindent elveszített, egyedülálló anya gyermeke. Sem gyönyörű, belvárosi lakás, sem frekventált helyen fekvő nyaraló, sem pince borházzal, sem külföldi nyaralás, sem két autó, csak dohos albérlet, elfordult barátok, több milliós adósság, üres pénztárca, üres lélek, megszakadt szív.

Azt hiszem, anyám ekkor indult el az úton. Az egyetlen úton, ahol még szeretettel fogadták és mosolyogtak rá; Isten útján.

A változás nem volt látványos. Nem voltak hangzatos esti imádságok, sem vasárnapi templomjárás, semmi ilyesmi. De valami mégis más lett, valami jobb lett és nehéz helyzetünk ellenére a nyugalom, a béke szép lassan visszaköltözött az életünkbe. Mindez akkoriban nem is igazán tudatosult bennem, csak évekkel később, mikor immáron unitárius hívőként, magam is megtalált utamon jártam. Amikor ott, tizennyolc évesen ez engem egyáltalán nem foglalkoztatott. Nem beszélgettem Istennel, még csak nem is gondoltam Rá, az egyház, mint fogalom semmit nem jelentett nekem, a templom továbbra is építészeti remek volt csupán. Mit tehet egy ilyen múlttal, neveltetéssel, lelkülettel rendelkező fiatal, mikor egyszer csak egyetlen támasza és szövetségese neki szegezi a kérést: „Úgy szeretném, hogy megkeresztelkedj!” – mondta anyám egy tavaszi vasárnapon. Csak azért mondtam igent, mert tudtam, hogy ezzel örömet szerzek neki. Másfél évtizeddel később, mikor érett felnőttként, de gyermeki lelkesedéssel készültem unitárius konfirmációmra, visszagondoltam erre a jelenetre. Szégyellem, de akkor ott a szertartás annyira nem számított nekem semmit, hogy alig emlékszem belőle valamire. Pedig Imre bácsi, régi, családi jó barátunk, református lelkész, mindent megtett, hogy széppé és emlékezetessé tegye. Az én helyem azonban nem ott volt. Igazi utamról ekkor még mit sem tudtam...

A jeles napot követően életem semmit nem változott. Csordogált tovább a maga megszokott ritmusában, teltek a napok, követték egymást a tanévek, majd a munkanapot, emberek jöttek-mentek, Imre bácsit többé nem láttam.

Aztán eljött 2008 szeptembere, annak is a huszonharmadik napja, a nap, amikor megismertem Andrást, ezt a dicsőszentmártoni fiatalembert, aki mindössze tíz napig volt része az életemnek, majd eltűnt, oly váratlanul, mint ahogy megérkezett, és mégis ettől kezdve minden megváltozott.

Borzalmas év volt, barátokat veszítettem el, jónak hitt emberek okoztak mélységes csalódást és mindezek tetejében még egy várva-várt utazás is meghiúsult. Bánatomban – és egy kicsit dacból is, hogy lássák, én bizony akkor sem ülök otthon! – mondtam igent egy rokonszenves társaság meghívására, Erdélybe, a csodák földjére, ahogy ők mondták. Mily

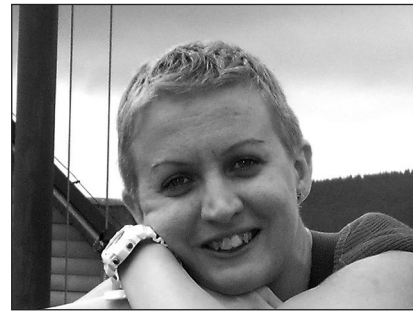
szerencse – tették hozzá büszke örömmel útitársaim – hogy András is velünk tart! Hiszen ő született erdélyi fiú, biztos sok csuda dolgot fog tudni mesélni nekünk, amit bizony az útikönyvek biztosan nem említenek! Kíváncsian vártam a találkozást a titokzatos úriemberrel, csapatunk egyetlen, számomra ismeretlen tagjával.

Csendes, őszinte, nyílt tekintetű, természetes bizalmat árasztó fiatalember nyújtotta felém kezét azon a bizonyos hajnalon, Pécsen, szeretett városom szívében. Viseltes farmernadrágjában, hozzá illő, ugyancsak farmer dzsekijében, tarkóján összefogott, bár alig pár centi hosszúságú, hullámos hajával, enyhén csapzott szakállával inkább véltem volna csapongó modern hippinek, mintsem annak a nagy tudású, végtelen kedvességű, tiszta, jó embernek, akinek nem is olyan sokkal később megismertem őt.

Utazásunk megkezdődött, egymást követték a szebbnél szebb tájak, keresztül Nagyváradon, majd túl a Királyhágón, Marosvásárhely, Kolozsvár, Torda, Szováta, Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Gyulafehérvár... És András mesélt és mesélt! Dávid Ferencről, Déváról, János Zsigmondról, a tordai eseményekről, a vallásszabadságról, az unitárius eszmékről, értékekről. Minél tovább hallgattam őt, minél többször léptem át unitárius templom küszöbét, annál erősebben éreztem, hogy igen, végre Haza érkeztem! Ez az én Hitem, ez az én Egyházam, én ide tartozom! Bárcsak átölelhettem

volna az egész világot, csak az fejezhetne volna ki azt a boldogságot, amit éreztem. A fáradt vándor, aki oly sokáig kereste elveszett hazáját, hirtelen meglelte azt.

Ennek a kirándulásnak sok éve már. Az életem akkor, ott mindörökre megváltozott. Terheimet, melyek kétségek, bizonytalanság és félelmek formájában nyomták vállamat oly sok éven át, letettem. Gondok, nehézségek, megoldásra váró problémák mindig vannak az életben. Ez már csak így működik, de ha a lélek kiegyensúlyozott, akkor a fizikum is mindenre képes. Ezt a megingathatatlan egyensúlyt kaptam én az Unitárius Egyháztól. Unitárius vagyok és magyar vagyok. Így vagyok teljes.



Szőke Lidia

**(A Magyar Unitárius Egyház Mit jelent magyar unitáriusnak lenni? című esszépályázatára beküldött díjnyertes írás)*

Kockázattársadalom, felelősség

Manapság egyre többet beszélünk az információs társadalomról, ám ugyanúgy beszélhetünk kockázattársadalomról is, vagy akár ezek kapcsolatáról. A modern társadalom kockázattársadalommá alakult át. Amíg a tradicionális társadalmakban az emberek életét az istenek irányították, addig a ma embere a véletlenszerűségről, a kockázatról, valószínűségről, kiszámíthatóságról beszél. Amíg a tradicionális társadalmak a múltat fürkészték, ma egyre inkább a jövőkutatóval vagyunk elfoglalva. Az emberek tudata mintha meghasadt volna. Egyrészt a jövő kémlelik, és kockázattalva onnan várják boldogságukat, másrészt azonnali kielégülést szeretnének.

A kockázat fejlődésünk egyértelmű következménye, van pozitív oldala, hiszen a gazdasági fennélvélés egyik legfontosabb tényezője,

növeli a technikai teljesítményeket, ugyanakkor azonban még több kockázati elemet vet fel.

A kockázattársadalom fogalmának kialakulását nagyrészt Ulrich Beck német szociológus 1986-ban megjelent könyvének köszönhetjük, melynek címe: Kockázat-társadalom. Útban egy másik modernitásba (Ulrich, 2003).

Ulrich Beck a kockázat-menedzsment gondolkörén túlmenően azt állítja, hogy a kockázat nemcsak a 0 és 1 közötti valószínűség-eloszlás, hanem egy folyamatosan jelenlévő, magát újratermelő faktor. Amennyiben leküzdjük a kockázatot, amennyiben folyamatosan újabb kockázatok termelődnek (atomreaktorok stb.), egyre több veszélyt építünk bele társadalmi életünkbe. Cselekvéseink egyre jövőorientáltabbak lesznek, mérlegeléseink viszont egyre inkább a

bizonytalanra épülnek. Élhetünk akár egyre jobban és biztonságosabban, de a kockázatot, a döntéskényszert nem tudjuk megszüntetni, a kockázatvállalásoktól nem tudunk megszabadulni.

Amennyiben úgy döntünk, hogy nem vállaljuk a kockázatot, ezzel csak azt érzük el, hogy adott esetben vállaljuk az elmaradt haszon kockázatát. És valóban, a mai gazdasági világban igen gyorsan tűnnek fel új eszközök, új piacok, globalizált világunkban pedig a kölcsönös függés egyre bonyolultabbá teszi a kockázatkezelést. Akármilyen modellt használunk is, akármennyire is tájékozódunk a piacokon, az ok-okozati viszonyok legtöbbször rejtve maradnak előlünk.

Időközben igen megváltozott a társadalom kockázathoz való hozzáállása. Az önmaga által létreho-

zott veszélyek, amelyek a modernizáció során jöttek létre immár másfajta veszélyeztetettséget jelentenek, olyan tényezőket, amelyek túlnőnek a hagyományos biztonság-elképzeléseken.

Nagyon érdekes végigkövetni például azt, hogy hogyan változott a reáltudomány, a fizika által megírt világszemlélet. Míg Newton idejében még a fizika törvényei teljes mértékben meghatározhatóak voltak, vagy legalábbis annak tűntek, az újkori fizika bizonyos határokon belül véletlenszerűségről, nem objektíválhatóságról beszél. A pszichológia az embert (Sigmund Freud munkássága után) nagyfokú irracionálissal ruhazza fel. Továbbmenően sokan azt gondolják, hogy az emberi elme túl korlátozott ahhoz, hogy a racionalitás mezsgyéjén döntsön. Kutatások például kiderítették azt, hogy az emberek várható nyereség esetén kockázatkerülők, várható veszteség esetén pedig keresik a kockázatot (keretezési hatás). Ez pedig ellentmond a hasznossági modellnek. Azon felül például, amíg a kutatók úgy gondolták, hogy az emberek a nagy számok törvénye alapján hozzák meg döntéseiket, kiderült az is, hogy hajlamosak vagyunk egyelemes mintából dönteni.

Daniel Bernoulli (1700-1782) svájci matematikus, fizikus még azt gondolta, hogy az ember teljesen racionálisan dönt a hasznosság megítélésében, gazdasági döntései meghozatalában. A hasznosság el-

mélete nagyhatású volt, meghatározta a kereslet és kínálat törvényszerűségeit, és kétszáz évig uralta azt a közgazdasági elméletet, amely az ember döntéseire, választásaira koncentrált. Bernoulli akkor még a racionális, ésszerű emberben hitt. Nem sejtette, hogy ez másként is lehet, az ember néha irracionálisan is dönt, amint azt a 20. századi kutatások alátámasztották. Mert a 20. század első felében az emberek már nem igazán hittek a közgazdasági modell kockázatmentességében. Az első világháború, avagy a gazdasági egyensúlyba vetett hit szertefoszlása, a piaci árak gyakori, érthetetlen ingadozása, mind-mind azt sugallták, hogy a hagyományos eszközökkel immár nem lehet jól boldogulni.

A valószínűségek eloszlása, a normális eloszlás, az átlaghoz való visszatérés esetében bizonytalanságok mutatkoztak. A kamatküszöbök már nem hozták meg a várt eredményeket, és a gazdasági rendszerek gyakran rászorultak a kormányok bizonyos fokú beavatkozására.

Az utóbbi években sokat foglalkoztat minket a gazdasági világválság, ismerőseink körében számos olyan ember akad, aki kockázatot, és adott esetben komoly hitelproblémával küzd. Az utóbbi 10 évben több pénzügyi, gazdasági válság is volt a világon, de az amerikai volt a legnagyobb, amely világviszonylatban megváltoztatta a helyzetet.

Érdekes kitekinteni tehát egy kicsit a jelen helyzet gyökereire, világosabbá válik ez által nemcsak a kockázat mibenléte, hanem az ember alapvető felelőssége is:

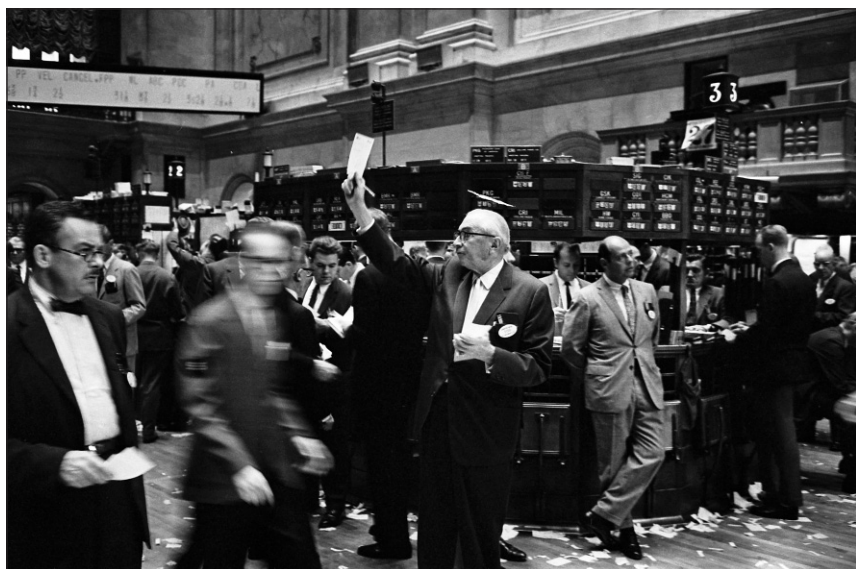
Shawn Tully: Risk Returns With A Vengeance című cikke (Shawn Tully, 2008) eredetileg 2007 augusztusában jelent meg. A 2007-es amerikai gazdasági válságról szól, melyet a másodlagos hitelpiacok összeomlása okozott.

Hosszú évekig a kockázat szinte láthatatlan volt a Wall Streeten. A válság gyökere 2000-re vezethető vissza. A 2000-es tőzsdei válság után a Federal Reserve elnöke nagyon lenyomta a rövid távú kamatlábakat, hogy ezzel ösztönözze a fogyasztást, és ezzel csökkentse a válság tovaterjedését. Terve bevált. Az infláció alacsony volt, a vállalati profitok rekordmértetűek, a világ-gazdaság beállt egy növekedési pályára. A változékonyság szinte nem létezett. Az emberek szinte meggondolás nélkül nyúltak az olcsó pénzeszközökhöz, nem számolva azzal, hogy a kockázat ilyen mértékű elkerülése következményekkel járhat. A befektetők abba a hiú ábrándba ringatták magukat, hogy a kockázat tulajdonképpen nem is létezik. Ez látványosan megmutatkozott abban is, hogy a kockázati prémiumok egyre kisebbek lettek.

Az olcsó pénz a felvásárlások megszaladását eredményezte. A kockázati tőke-alapok vállalatokat vásároltak fel, a kamatlábak visszaesése pedig intenzív lakásvásárlásra készítette az amerikaiakat. Egyre nagyobb hiteletet vettek fel, nem számolva azzal, hogy a gazdasági növekedés egyszer megtorpanhat.

A Fed úgy próbált gátat szabni ennek a hitelezési spirálnak, hogy az alapkamatot a 2003-as 1 százalékról 2006 közepére 5,25 százalékra emelte. A kamatok növekedésével azonban csökkent a jelzáloghitel és a cégfelvásárlást célzó hitelfelvétel intenzitása.

Mivel a befektetési bankok szerették volna folytatni a hitelezést, olyanoknak is kölcsönadtak, akiknek egyébként esélyük sem lett volna annak felvételére. És így a hitelfelvétel mind a kockázati tő-



ke-alapok, mind a lakosság elszakadt a valóságtól. A kockázati alapok egyre nagyobb hitelekkel vettek fel.

Az összeomlás váratlanul jött (bár egyértelműen valószínűsíthető volt). A kockázat visszatért a piacra, mintegy bosszút állva mellőzöttségéért. Elkerülhetetlen volt, hogy a kockázat újból visszatérjen a Wall Streetre. És nemcsak oda, hanem a perifériákra is, a globális összekapcsolódás következtében gyakorlatilag az egész világra.

Egy megfogalmazás szerint a kockázat egyrészt sorsszerűség: „Dolgaink intézéséhez Isten jobbára csak a homályt, mondhatnám, a valószínűség homályát adományozta,

amely úgy vélem, a közepszerűség és a próbaidő azon állapotához illik, amelybe az ő kegyelme révén ide helyeztettünk.” (Locke)

Továbbmenően egyetértek Peter L. Bernstein szavaival: „A legáltalánosabb baj az, hogy a világ majdnem, de nem egészen ésszerű. Az élet nem illogikus dolog, de mégis csapda a logikus ember számára. Matematikailag leírhatóbbnak és szabályosabbnak látszik egy kicsit annál, mint amilyen: Nyilvánvaló a pontossága, a pontossága viszont rejtve van: vadsága lesben áll.” (Szembeszállni az istenekkel, 2003, 342-idezi G. K. Cherlestont).

Ugyanakkor azonban választás kérdése is: Vadsága lesben áll,

visszhangoznak bennem a szavak. A sorsszerűsége túl azt gondolom, hogy nagyban befolyásolhatja egyéni és közösségi életünket a választás kérdése, a felelősség kérdése.

Szembe tudunk-e nézni a valósággal, le tudjuk-e küzdeni egyéni kapzsiságunkat, jövőbe fektetett illuzórikus ábrándjainkat. A hitelezők, vagy adott esetben a kormányzatok tudnak-e felelősségteljesen dönteni.

„De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadtnak nektek” (Mt 6,33), mondja Jézus. Felhívása időszzerű.

Máté Ernő

Tóbiás és Kelemen, a túlélők - Veress Zoltánra emlékezve -

Emlékezem. Az utóbbi időben egyre többször és egyre többet. Lassan már csak az emlékeim töltik ki az életem? Valamikor azt olvastam valahol, hogy a visszatekintés élesíti a jövőbelátásunkat. Pár évtizede - de furcsa ezt leírni - egy irodalmi csoport író-olvasó találkozáján lehetőség nyílt arra, hogy ifjú titánok is felolvassák zsengeiket. Az én „visszaemlékezésemet” egyik bátrabb társam olvasta fel, mert én nem vállaltam be, mindig is izgulós voltam. Aztán vártuk a kritikát. A meghívott vendégek egyike, egy író, azt mondta, hogy emlékezni csak egy bizonyos kor után illik. Én egy kissé csodálkoztam ezen, hiszen vannak ifjúkori emlékek is. Vagy talán azok nem elég fajsúlyosak? Lehet. Akkor egy kissé az önérzetemben megsértve vettem tudomásul az ítéletet. Aztán pár hónap múlva egy igazi író volt a vendégünk. Ő viszont - ha csak pár szó erejéig - méltatta, jónak tartotta a visszaemlékezésemet. De én azóta sem vagyok biztos, hogy mindenkinek tetszenek.

Most azonban úgy hozta a sors, hogy újra vissza kell emlékezniem. Egy olyan emberre, íróra, költőre, akivel csak pár óra erejéig találkozhattam, és akivel csak pár elektronikus levelet váltottam. Veress Zoltánnal 2003-ban találkoztam Pécsen, egy az EKE (Erdélyi Könyv Egylet) kiadványokat népszerűsítő előadáson. Ez volt az egyetlen alkalom, amikor személyesen találkozhattunk.

De Veress Zoltán neve számomra már ismert volt a Napsugár oldalairól, ahol a 70-es években minden hétfőgőn vártuk a Tóbiás és Kelemen folytatólagos történetét. Aztán eltelt pár évtized és felnőttem fejjel újra ráakadtam a nevére.

Ezúttal az EKE szerkesztőjeként. Svédországból próbált segíteni az otthonmaradt magyaroknak. Értékmentőként. Mementó állítóként.

Valamikor a 70-es évek vége felé az Erdélyben is fogható recsegő hangú Petőfi Rádió egyik kultúr rovatában Sütő András arról mesélt, hogy jártában-keltében összefutott Alpár Gézával, az „Eresz alatt fecskéfészek” nóta, műdal szöveg- és zeneszerzőjével. A zeneszerző számára a legnagyobb dicsőretnek az számított, hogy Erdélyben minden vigasságban, lagziban népdalként éneklék az ő szerzeményét. Közszájon forog, mindenki ismeri. Most jogosan kérdezhetik, hogy kerül ide ez az újabb emlék?

Amikor pár éves kislelmelemmel hazalátogattunk apósom,

Sanyi-tata valahonnan a könyvespolc eldugott zugából - ugyanis a gyerekei már felnőttek - elővarázsolt egy kissé elrongyolódott képes könyvet, a „Tóbiás és Kelemen”. És olvasni, majd mesélni kezdett. Egész strófákat betéve, könyv nélkül mondott el. Kislelmelem nagy öröme. Ekkor jöttem rá, hogy az évtizedekig agyonhallgatott, indexre került, majd a szülőföldjüket elhagyni kényszerült nagylelmelem nem lehet kitöröltni egy nemzet emlékezetéből. Ők ott éltek/élnek a meseterien megfogalmazott verssorokban, amik között sokszor többet lehetett kiolvasni, mint egész történelmi regényekből.

A lelmelem ma már csak halványan emlékezik a két viaskodó kakasra. Elhatároztam, ha haza megyek, én is

megvásárolok egy Tóbiás és Kelemen, vagy Irgum-Burgum Benedeket az unokáim számára. Remélem, ők is értékelné fogják.

Épp az Unitárius Élet oldalairól értesültem arról, hogy Veress Zoltán 2013. február 4-én elhunyt Stockholmban. Kihunyt egy Napsugár.

Bandi András



Püspöki-helynöki jelentés

a 2012. június – 2013. június közötti időszakról



A pontos forrást nem ismerem. Hozzám a szájhagyomány útján jutott el ez a történet – akárcsak az evangéliumok a Jézust halálát követő évtizedekben –, hogy József Miklós püspöki helynök, vikárius a harmincas évek végén úgy csatlakozott egy augusztusi Szent István napi körmenethez az Alkotmány utca sarkán, hogy a menet élén haladó hercegprimás, püspökök, nemes főpapok, stb. egy pillanatra megálltak az unitárius ingatlanunk sarkánál, hogy az idős unitárius főpap is palástosan szegődjön melléjük a körmenet élén, és így együtt tegyék meg az út hátralevő részét a Bazilikáig.

Már első hallásra is felkeltette érdeklődésemet ez a szép történet, és sok olyat olvastam ki ebből, ami napjainkban sajnos, már nem ismélődhetne meg. Nem csupán azért, mert azóta eltelt közel kilencven esztendő, nem csak azért, mert messze járunk attól, hogy az Egyházkerületnek egy olyan tekintélyes vikáriusa legyen, mint „József bácsi” (a forrás id. Bencze Mártontól származik), hanem azért, mert már rég nem veszi komolyan senki pl. az ökumenét annyira, mint azt elődeink tették. Ma már csak gyenge nyögés, dadogás az, amit mi az ökumenia szellemében elkövetünk.

Nem véletlenül idéztem József Miklós korát és szellemét az idén január 26-án tartott püspöki-helynöki székfoglalóm alkalmával, amit most is megteszek, hogy elmondhassam azt, nem idegen a MUEME történetében, a püspöki helynöki tisztség létezése. Azért is idézem őt, hogy olvassátok és megtanuljátok, hogy erre a szintre közelebbről, inkább előbb, mint később valakinek fel kell tudni nőni.

Ezen bevezető után szeretném felsorolni közel egy éves tevékenységem időszakát, az események kronológiai sorrendjében.

- **2012. június** 28-án és 29-én, Kolozsváron részt vettem az egyház egységesítést kimondó Főtanácson, amelynek végén ünnepi istentiszteletet tartottam.
- Július 3-án Portlandba, USA, Oregon államba vittem konfirmandusok egy nyolcas csoportját, ahonnan a hónap végén tértünk haza. Ezt követően a szabadságom hátralevő részét Erdélyben töltöttem.
- **Augusztus** 31 – szeptember 4-e között részt vettem a Kolozsváron tartott ICUU Európai regionális konferenciáján.
- **Szeptember** 11-én az egyházkerület elnökségi gyűlésén vettem részt.
- Szeptember 15-én összevont elnökségi ülésen voltam Kolozsváron.
- Szeptember 21-én EKT gyűlésen vettem részt Kolozsváron.

- Szeptember 30-án őszi hálaadási ünnepi istentiszteletet tartottam, amit az MTV 1-es csatorna egyenes adásban közvetített.

- **Október** 6-án Zsófia lányom esketési szertartását celebráltam a székelyudvarhelyi templomban.

- Október 11-én Larry Coburn-al és Elekes Botonddal munkavacsorán találkoztunk.

- Október 12-én kerületi lelkészi értekezleten vettem részt.

- Október 18-án egyházkerületi elnökségi ülésen vettem részt.

- Október 20-án ICUU telekonferenciát tartottunk.

- Október 26-án egyházkerületi EKT gyűlésen vettem részt.

- Október 29-én szeretteim sírját kerestem fel Kolozsváron.

- **November** 12-én, a 6. Kárpát-medencei Ökumenikus Találkozó alkalmából a Deák téri evangélikus templomban prédikáltam.

- November 13-án rádiós műsor rögzítésére került sor a lelkészi hivatalban.

- November 14-én egyházkerületi elnökségi gyűlésen vettem részt.

- November 15-én a Francia Intézetben tartottam előadást az unitarizmusról.

- November 21-én 17 órától kezdődően egyházkerületi elnökségi gyűlésen voltam jelen.

- November 24-én Főtanácsi gyűlésen voltam jelen Kolozsváron.

- November 29-én erdélyi vendégeket fogadtam: Székely Kinga Réka lelkésznot és a homoródalmási énekvezért az imakönyv-bemutató alkalmából.

- **December** 11-én este 7 órától meghívást fogadtam el a Sándor Palotába, ahol vacsorán vettem részt Áder János köztársasági elnök meghívására, aki a magyarországi egyházi méltóságokkal találkozott.

- December 13-án ICUU telekonferencia, majd a Lítea könyvesboltban mutattam be dr. Barabássy Sándor főgondnok-helyettes könyvét.

- **2013. január** 7-én egyházkerületi elnökségi gyűlésen vettem részt.

- Január 18-án és 19-én, Magyarkúton tartottunk egyházkerületi lelkészi értekezletet.

- Január 19-én du. EKKT tartottunk Budapesten, majd az unitárius félóra hanganyagát rögzítettük.

- Január 26-án tartottuk templomunkban a püspöki helynöki és más tisztségek beiktatóját, majd azt követően fogadásra került sor.

- **Februárban** 8-án Kolozsváron voltam Misszióbizottsági gyűlésen.

- Februárban 13-án és 19-én egyházkerületi elnökségi ülésen vettem részt.

- Február 22-én, Kolozsváron a MUE elnökségi ülésen voltam.

- Februárban 23-án EKKT ülésen vettem részt Budapesten.
- Februárban 27-én Stockholmban végeztem búcsúztatási szertartást Veress Zoltán író koporsójánál.
- **Március 7-én** egyházkerületi elnökségit tartottunk.
- Március 9-én gondnok-presbiteri találkozón vettem részt Budapesten.
- Március 10-én beiktattuk tiszttségébe Bartha Zsuzsa kocsordi lelkésznőt.
- Március 21-én du Kolozsváron a püspöki szék munkálatain vettem részt.
- Március 22-én, Kolozsváron az EKT ülésen voltunk jelen.
- Március 23-án fogadtuk egyházközségünkben az unitárius teológiai hallgatók közösségét.
- Március 24-én vacsorát rendeztünk a teológiai hallgatók részére a gyülekezeti teremben.
- Március 26-án a Parsifal előadáson vettünk részt más egyházi vezetőkkel. Az első szünetben fogadást adott tiszteletünkre Ókovács Szilveszter az Operaház igazgatója.
- Március 27-én Bálint Benczédi Ferenc püspök úrral találkoztam egy reggeli munkaértekezlet keretében.
- Március 28-án egyházkerületi elnökségi gyűlést tartottunk.
- Március 29-én az unitárius félóra rádióprogram keretében beszélgetést sugárzott a Kossuth Rádió, amelyben áhítattal és beszéddel szerepeltem.
- **Április 3-án** egyházkerületi elnökségi gyűlést tartottunk.
- Április 5-én lelkési értekezletet tartottunk Budapesten, vendégeink voltak a kolozsvári püspökségről: Bálint Benczédi Ferenc püspök, Szabó László tanácsos, Kovács István közügyigazgató és mások.
- Április 12-én Hölvényi György államtitkárnál tettünk tisztelegő látogatást Elekes Botond főgondok úrral.
- Április 18-án egyházkerületi elnökségi gyűlésen voltam jelen.
- Április 20-án EKKT gyűlést tartottunk.
- Április 6-án az unitárius félóra című műsor vendége voltam.

A hónap végén megkezdtük a vizsgálószéki gyűléseket, 28-án első alkalommal Miskolcon tartottuk ennek munkálatait.

- **Május 2-án** du 17 órától egyházkerületi elnökségi gyűlésen voltam jelen.
- Május 5-én, Füzesgyarmaton tartottunk egyházkerületi vizsgálószéki közgyűlést és anyák napi istentiszteletet.
- Május 6-án és 7-én, Kolozsváron tartottunk összevont lelkész értekezletet.
- Május 9-én az V. kerületi egyházi referenssel találkoztam Simon Zaven személyében.
- Május 12-én, Kocsordon tartottunk egyházkerületi vizsgálószéki közgyűlést, ezt követően mentünk Vásárosnaményba ugyanebből a célból.
- Május 18-án, Szegeden végeztem temetési szertartást. Eltemettük Deák Ferenc grafikus-művészt.
- Május 25-én EEKT gyűlést tartottunk.

- Május 26-án konfirmációs szertartást végeztem a Budapesti Egyházközségben.
- Május 29-én az Ökumenikus Segélyszervezet évi közgyűlésén vettünk részt dr Szent-Iványi Ilona jegyzőasszonnyal.
- **Június 2-án** a Pestszentlőrinci egyházközségben konfirmáció keretében prédikáltam, azt megelőzően egyházkerületi vizsgálószéki közgyűlést tartottunk.
- Június 4-én Dimény Zoltán médiaszakemberrel tartottunk megbeszélést a nyári programokról.
- Június 6-án, Kolozsváron voltunk püspöki szék munkálatain.
- Június 7-én, Kolozsváron az EKT ülésen vettem részt.

A sokat idézett jézusi idézetek közül így hangzik egy: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés...” Tisztában vagyok azzal, hogy ez a jelentés, tájékoztató nem fedí pontosan a valóságot, úgy ahogy az ténylegesen történt. Nem hasonmása annak az eltelt 360 napnak, aminek leírására vállalkozott. Egyben azért mégis igyekezett a realitásra törekedni, hogy többnyire olyan eseményeket rögzítsen, ami az egyházkerülethez tartozó tevékenység. Azonban így sem sikerült teljes egészében ezt megtartani, mert vannak benne olyan átfedések, ami akár a MUE, akár pedig a Budapesti Unitárius Egyházközségbe torkollik, azzal van némiképpen szimbiózisban. Ez a jelentés nem tartalmazza az egyházközségben végzett munkát, amelynek kb. ennyi ponttal megtűzdelte eseménye lenne. A lényeg az, hogy a naponkénti munka elvégzése akármilyen szempontból nézzük egyetemes egyházi, egyházkerületi, vagy egyházközségi, nagyon szerteágazó. Jó lenne, ha lenne aki(k)re segítségül támaszkodni lehetne, segítségül hívni, de ez egyelőre nem megvalósítható. Ezért arra kérem az illetékes személyeket, grémiumokat ne ítéljék el/meg túlságosan szigorúan, mert a jelentés nem tökéletes, csak jó, olyan módon és annyira, amennyire lehet.

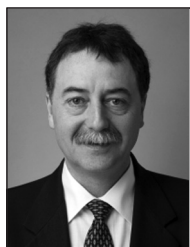
Atyafiságos tisztelettel és szeretettel:

Kászoni-Kövendi József püspöki helynök



Főgondnoki beszámoló

a 2012. június – 2013. június közötti időszakról



Kedves Testvéreim! A tavaly június vége óta eltelt egy évben a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének (MUEME) életében a legjelentősebb változást abban látom, hogy az egyházrészek unióját követően a gyakorlatban is elkezdtük kipróbálni, kidolgozni, begyakorolni, összecsiszolni azokat a praktikákat és azokat a módszereket, amelyek az új helyzetből, az új struktúrából, az új lehetőségekből következtek, vagy amelyeket az új struktúra determinált. Az új helyzet és szerkezet optimális és méltányos modus vivendi-jének a kialakításához várhatóan egy hosszabb folyamat vezet majd el bennünket: meggyőződésből mondom, annak ellenére, hogy az elmúlt 12 hónapban az új helyzet több bosszúsággal, mint örömmel járt (legalábbis számomra), az egység megvalósítása mindkét egyházrész érdekét szolgálja és a jövőben egyetemességünk egészét fogja erősíteni. Mélyreható konklúziókat egy év elteltével nem érdemes levonni, annyi azonban már most is látszik, hogy az unió ethosát nem mindenki látja egyformán (vagy egyáltalán nem!) és az elmúlt időszakban sokféle értelmezési keret is körvonalazódott. Azt gondolom, az előttünk álló évtized egyházi élete tudja majd megválaszolni és eloszlatni a jelen pillanatban tamáskodók és a csalódottak kételyeit és rossz érzéseit. Biztosan állítom, hogy egyházunk életét a szeretet, az egymás iránti felelősség vállalása, az odafigyelés és a megértés kell jellemezze.

Régóta hirdetem, hogy egyházunk napi, időszakos és hosszabb távú kormányzása reformra szorul: megváltozott a világ, megváltoztak a külső feltételek, ugyanakkor hitünk és vallásunk örök érvényű. Nem zárkozhatunk magunkba, állandó megújulásra van szükségünk, de nem adhatjuk fel hitünk, vallásunk és egyházunk alapvető értékeit. A reform folyamata a hagyományosból és a korszerűből a legértékesebbet kell összekovácsolja, új minőséget kell teremtenünk. Jómagam, és bátran kijelenthetem, az egyházkerület minden olyan híve, aki aktív szerepet vállal közösségünk életében, ezt a folyamatot szeretném, szeretnék szolgálatunkkal segíteni.

Az egyetemes egyház struktúrájában (különböző testületeiben, különös tekintettel az EKT-ra és annak Elnökségére) végzett munkánkkal párhuzamosan folytattuk az egyházkerület mindennapi életét, igyekeztünk feltárni és megoldani problémáinkat, megfogalmazni azokat az eszményeket és célkitűzéseket, amelyek nem csak az egyházkerület, hanem egész unitárius közösségünk hírét és társadalmi presztízsét erősítik és öregbítik.

Az elmúlt egy évben sok fejtörést és nehézséget okozott az egyházkerület anyagi biztonságának a fenntartása. Érdemes tudni, hogy Magyarországon a lelkészek az ország központi költségvetéséből „becímkezve” nem

kapnak fizetést (bért), az egyházközségek pedig vagy egyáltalán nem vagy csak részben képesek lelkészeik bérért előteremteni. Ebből kifolyólag az elmúlt 20 évben az egyházkerület az ún. központi költségvetéséből folyósította a bért, fizette be a járulékokat és biztosított további béren kívüli kedvezményeket (ún. cafeteria rendszer) lelkészei és világi dolgozói számára. Az elmúlt évtizedben az egyházkerület központi költségvetése (ez nem tartalmazza az egyházközségek költségvetéseit) bevételi oldalának csupán a 15-20%-a volt ún. saját bevétel. A többit az ország költségvetéséből, különböző jogcímeneként kapott támogatások (elsősorban az ún. 1 %, illetve annak kiegészítése) teszik ki. Látható, mennyire kiszolgáltatott helyzetben vagyunk, mennyire függünk a mindenkori kormánytól. Reményeim szerint az egyházkerületben 2013-ban bevezetett kötelező egyházfenntartói járulék/adó javítani fog a helyzeten. 2012-ben és 2013-ban is kinkeservesen tudtuk csak összeállítani az ún. nullszaldós költségvetést, vagyis olyat, ami nem éli fel az egyházkerület tartalékait, a jövő anyagi zálogát.

Az elmúlt egy évben folytattuk egyházi ingatlanjaink felújítását és rendbetételét. A tavaly nyáron újítottuk fel kívülről a hódmezővásárhelyi templomunkat (a belső felújítás 2009-ben már megtörtént), az őszi hálaadás ünnepén a munkálatok befejezésének is örülhettünk. A Nagy Ignác utcai templomos ingatlanunkban 6 lakást tettünk teljesen rendben, ebből 3 lakást teljesen felújítottunk (gáz-, fűtés-, víz, csatorna-, elektromos rendszer, festés és mázolás, illetve burkolás és parketta csiszolás stb.). Ebben az évben is folytatjuk az épületegyüttes felújítását. A teljes felújításhoz kb. 300-400 millió forintba lenne szükség.

Szintén a templomos ingatlannal kapcsolatosan hét pert viszünk: ebből az idén az egyház számára kedvező feltételekkel ötöt jogerős ítélettel lezártunk, reményeink szerint a másik kettőben is számunkra kedvező ítélet fog születni (az egyiket első fokon megnyertük, a másik jelen pillanatban fel van függesztve). További perek indítását látjuk szükségesnek, ami egyházunk jogászának és jómagamnak már-már teljesíthetetlen kötelezettségekkel jár.

Az egyházkerület képviselőit a testvéregyházak, illetve a különböző társadalmi szervezetek relációjában ez idáig a püspöki helynökkel, az egyházkerületi felügyelő gondnokkal, a jegyzővel és a közügyigazgatóval megosztva el tudtuk látni. Az egyházközségek vizi-tálásában időhiány miatt nem tudtam részt venni.

Az állam, a kormány és az illetékes önkormányzatok vezetőivel való kapcsolattartás megfelelő. Úgy érkelem, „jót tett” megítélésünknek, társadalmi presztízsünknek, elfogadottságunknak az unió aktusa. Az állami ünnepekre, illetve az állam által szervezett további ünnepekre meghívást kapunk. Természetesen nem

sorolhatjuk magunkat (legalábbis egyelőre) az (oktatói, felsőoktatás, szociális-karitatív, egészségügyi és kulturális) intézményfenntartó egyházak sorába. Azokra az egyeztetésekre, ahol elsősorban a szóbanforgó intézményekről van szó, minket nem hívnak meg.

Külön is megemlítem, hogy az egyházközköz hasonlóan az egyházkerületben általános tisztújítást végeztünk. Azzal a nagyvonalú felajánlással éltünk, hogy a püspöki helynököt és a főgondnokot nem a szervezeti és működési, illetve a választási szabályzat által lehetővé tett (és előírt) hat éves időszakra választ-

tottuk meg, hanem csupán két évre, abból a megfontolásból, hogy az egyetemes egyház főtisztviselőinek 2014 végén esedékes választásával párhuzamosan az egyházkerületben is új választásokat lehessen kiírni a két tisztségre.

Az elmúlt évekről és terveinkről részletesebb tájékoztatást kaphatnak a 2013. januári székfoglaló beszédemben, ami az Unitárius Élet és a Keresztény Magvető idej első lapszámában, továbbá az egyházkerület honlapján egyaránt megtalálható.

Elekes Botond főgondnok

egyházközségeink életéből

Budapesti Unitárius Egyházközség

Szeptember 1-jén, vasárnap a szószéki szolgálatot – amelyet keresztelési szertartással is egybekötött – a Magyar Unitárius Egyház püspöke, Bálint Benczédi Ferenc végezte Nagy Ignác utcai templomunkban.

Egyházközségünk hagyományos őszi szabadtéri istentiszteletét és szeretetvendégségét szeptember 14-én, szombaton, délelőtt 11 órai kezdettel tartotta meg a Verőcehez tartozó Magyarokúton, az unitárius tulajdonban és egyházközségünk kezelésében lévő, tavaly felszentelt kertben és vendégházban. Már délelőtt fél tiztől vártuk vendégeinket, majd az istentiszteletet követően, 13 órától szeretetvendégséget tartottunk. A rossz idő, a hideg és az eső miatt ezúttal viszonylag kevesen látogattak el Magyarokútra; az istentisztelet és a szeretetvendégség családias, bensőséges hangulatban zajlott.



Őszi hálaadás a Nagy Ignác utcai templomban.
A kép bal oldalán Elekes Botond egyházkerületi főgondnok és Vajda László, a BUE gondnoka

Szeptember 29-én, az Őszi hálaadás ünnepén az Űrasztalát megterítettük, s azon a Jézusra emlékeztető jegyeket, a kenyeret és a bort elhelyeztük. Ünnepi istentiszteletünkön csaknem 150 fő vett úrvacsorát. Az ünnepi alkalomra a templomba érkezők kézbe vehették a

Budapesti Unitárius Hírlevél 2013/3. számát, amelyet a levelezőlistánkon szereplő híveknek és érdeklődőknek elektronikus úton is kiküldtünk. A hírlevél teljes terjedelmében elolvasható egyházközségi honlapunkon: www.unitariusbudapest.hu.

2013 őszén és telén a Budapesti Unitárius Egyházközség együttműködő partnere a Katkó Tamás vezette Kolta Galéria, amelynek köszönhetően érdekes, izgalmas fotókiállítások valósulnak meg I. emeleti gyülekezeti termünkben. Az első tárlat október 3-án, csütörtökön este nyílt meg és október 31-ig volt látogatható. A Focus Csoport keretében bemutatkozó fotóművészek: Borbély Tamás, Cseri László, Harnóczy Örs, Kálmándy Pap Ferenc, Lajos László és Marsalkó Péter.

Október 27-én, a vasárnapi istentisztelet keretében – történelmi és irodalmi összeállítás segítségével – megemlékeztünk az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulójáról. Ugyancsak október 27-én, vasárnap a BUE Nőszövetsége tartott jótékonyági ajándékvásárt a gyülekezeti teremben – ezt a rendezvénysorozatot november 24-én folytatják. November 1-jén, pénteken este hat órakor Kászoni-Kövendi József lelkész, püspöki helynök tartott istentiszteletet, Halottak Napja alkalmából.

Egyházközségünk énekvezére, Mészáros Nóra Zita már összeállította az adventi időszak egyházzenei programját. December 1-jén, az istentisztelet keretében Kukely Júlia énekművész ad rövid koncertet. December 5-én, csütörtökön este 6 órakor, az Érték+Őrző Estek kulturális programsorozat keretében vendégünk lesz a Várjon Dénes–Simon Izabella zongoraművész házaspár. December 8-án Kozma István gitárművész játékát hallhatjuk a templomban; december 15-én egyházközségünk kórusa szolgál az istentiszteleten; december 22-én Mészáros Zsolt Máté, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatója orgonál; december 25-én, Karácsony első napján pedig Csucsi Ildikó fuvolaművész játéka gazdagítja az ünnepi istentiszteletet.

Retkes Attila

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Otthon az otthontalanságban – Összefoglaló az Ars Sacra hétről

Néhány hónapja a főváros közelébe költöztem. Néhány hét múlva pedig idejét éreztem annak is, hogy ellátogassak a Bartók Béla Unitárius Egyházközségbe. Első közös programunk mindjárt egy hétig tartott. A templomok éjszakájával egybekötött Ars Sacra programsorozat keretében a ferencvárosi egyházközség igen változatos, gazdag és érdekes programokkal várta nemcsak híveit, hanem minden érklődőt.



Az Osztováta együttes

A szakrális művészetek hete szeptember 14–22. között került megrendezésre. Az első estén, szombaton, gyertyagyújtás keretében kapcsolódtunk be a templomok éjszakája elnevezésű kezdeményezéshez, amely ebben az évben szorosan összekapcsolódott az Ars Sacra programsorozattal. Az estét és a rendezvénysorozatot az Osztováta együttes koncertje kezdte, akik több alkalommal is felléptek a templomban.

Ez az esemény alkalmat adott a gyülekezetnek egy másik jeles alkalomra való megemlékezésre is: az unitáriusok 90 éve vannak jelen a Ferencvárosban.

Vasárnap ünnepi istentisztelet keretében nyitottuk meg a „Minden lehetséges annak, aki hisz” elnevezésű kiállítást, Fazakas-Kosztá Tibor rendezésében. A kiállítást – mely egészen október végéig megtekinthető az egyházközség templomában – dr. Feledy Balázs művészettörténész nyitotta meg, Bánfi József fagottművész közreműködésével. A kiállított darabok között olyan kortárs művészek alkotásait tekinthetjük meg, mint Aknay János, Bányai Gizella, Bujdosó Ernő, Dercsényiné Horváth Gabriella, Fazakas-Kosztá Tibor, Gál Lehel, Gera Katalin, Lőrincz Ferenc, Nagy Gábor, Nádas Alexandra, Sz. Jánosi Erzsébet, Tuzson-Berczeli Péter, Várhelyi Tímea, Veress Enéh.

A programsorozat következő estéje egy olyan emberé volt, akivel korábban majd' 10 évig volt szerencsém együtt dolgozni még gyermekként, a Magyar Televízióknak, Füzesgyarmaton. A Bencze Márton szerkesztette Bartók Béla és Szinte Gábor portrék sok érdekességet tartogattak nemcsak azoknak, akik még nem ismerték a hit kontextusából a két művész munkásságát, de nekünk, hittársaink életét és munkásságát ismerő embereknek is. Jó volt újra találkozni!

Kedden két programra is sor került: délelőtt a ferencvárosi önkormányzat vezetőivel beszélgettünk. Áttekintettük immár 90 esztendősn kapcsolatunkat a Ferencvárossal és annak önkormányzatával. Este Bíró Zoltán irodalomtörténész, Felhős Szabolcs főszerkesztő és Szigeti Gábor népfőiskolai önkéntes tartott előadást.

Szerdán a kiállító művészek és dr. Feledy Balázs részvételével következett a „Szakralitás a kortárs művészetben” című előadás.

Csütörtökön Pávai István népzene kutató és Veres Emese Gyöngyvér néprajzkutató előadásában lehetünk részesei a Vallási és etnikai identitás konfliktusai a moldvai magyaroknál és Az Unitárius Egyház és a Néprajz című előadásoknak.

Ezután a számomra legérdekesebb este következett. Még gyermekkoromban, amikor konfirmálásom után kezembe vettem az Egy az Isten című kiadványt elhárítottam, hogy egyszer ellátogatok az Unitárius Könyvesboltba. Ez sokáig a távolság miatt nem történhetett meg. Amikor ez az akadály megszűnt, akkor egy másik problémába ütköztem: már nem létezett az intézmény. Most a szombati Volt egyszer egy Unitárius Könyvesbolt elnevezésű programpontra kaphattam mégis betekintést a bolt szellemiségébe, életébe, munkásságába. Egy élmény volt.



A kiállító művészek egy csoportja

Vasárnap ugyancsak ünnepi istentisztelet keretében zártuk le ezt az igencsak mozgalmas hetet, szomorúan véve tudomásul a meghirdetett koncert elmaradását, mivel a zenész művésztestvér nem érkezett haza a sikeres Japánban tartott koncertsorozatból.

Mindenki számára izgalmas, élmény teli, szórakoztató héten vagyunk túl. Különös nyomot hagyott bennem ez a rendezvénysorozat: minden nap, amikor beléptem a templomba felidéztem magamban azt a napot, amikor első ízben léptem be az unitárius templomba még odahaza, Füzesgyarmaton. Úgy érzem, otthont találtam otthontalanságomban. Otthont, ahol érezhet, szerethet a szív, csodákat láthat a szem, és gondolkodhat, szárnyalhat az elme, az értelem.

Csordás Gergő

Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

A szeptember beköszönte egyben a forró nyári napok, a várva várt utazások, a könnyű esti séták, a vakációk végét is jelenti. A teraszra telepített szobanövények szép lassan visszakiváncoznak a lakás melegébe, a szekrény polcain újra a pulóverek, kardigánok és meleg zoknik kerülnek előtérbe, kiszorítva helyük-ről a sortokat, pólókat és spagettipántos kisruhákat. A levelek megsárgulnak, lehullnak, az esték és a hajnalok egyre csípősebbek, zordabbak, a nappalok egyre rövidebbek lesznek. A természet lassan felkészül többhónapos téli álmára.

Ezzel párhuzamosan az élet egyházközségünkben egyre felgyorsultabb, programokban, élményekben, istentiszteleti együttlétekben egyre gazdagabb. Az első őszi istentisztelet hangulatát leginkább a vakációról visszatérő kisdíjak örömteli viszontlátásához lehetne hasonlítani, akik vidáman, egymásnak örvendezve, a lelkesedéstől szinte egymás szavába vágva osztják meg nyári élményeiket társaikkal, s érdeklődve faggatják egymást arról, hogy ki merre járt, kinek hogy telt a szabadság időszaka.

Természetesen, hagyományainkhoz híven, programokban ezúttal sem volt hiány. Az egyházközség nőtagjai abban a szerencsés helyzetben részesültek, hogy augusztus végén még eltölthettek egy igazi szép, meleg nyári szombatot Magyarúton, az augusztus 31-én megrendezett unitárius nőszövetségek találkozóján. Gyülekezetünk tizenegy fővel képviseltette magát és egy nagyon jó hangulatú, eredményes, kellemes napot tölthettünk együtt budapesti, vidéki és erdélyi nőtársainkkal és a Magyarországi Egyházkerületi Nőszövetség megalakításának tervezésével.



Az Adorate Kórus

Igyekeztünk Lőrincen is a lehető legjobban kihasználni az utolsó enyhe, napsütötte vasárnapokat és gyönyörű kis templomunk kiváló adottságait. Szeptember 15-én, a Havanna Napok rendezvénysorozat részeként az újpesti Adorate Kórus adott felejthetetlen emlékü koncertet, melynek fényét templomunk nagyszerű akusztikája csak tovább növelt. A szép

számban összegyűlt közönség Lully, Schubert és Fauré műveit élvezhette Barta Viktória karnagy és a kórus előadásában. A koncerttel egy időben és azt követően nem csalódott az sem, aki a még zöldellő, de már kellemesen hűvös templomkertbe tért be, hiszen a bográcsban már főtt a gulyás, a grillen már pirultak a jobbnál jobb falatok a húsimádók kedvére, és fantasztikus illatot kölcsönözve sülték a különféle ízesítésű kürtöskalácsok. Falatozás közben pedig a kedves hívek és érdeklődők elidőzhettek jótékonyági vásárunk kínálatának végignézésével is.



Szeptember utolsó hétvégéjén, őszi hálaadási istentiszteletünket némiképp beárnyékolta, hogy az ilyenkor sajnos szokásosnak mondható influenzajárvány híveinket sem kímélte, így többen kénytelenek voltak ezt az alkalmat elmulasztani.

Lassacskán elfogy a remény további napsütötte vasárnapokra, mikor még bátran kimerészkedhetünk a templomkertbe egy szál rövid ujjúban. Helyette a nyáron felhalmozott tartalékokból való gazdálkodás időszaka következik. Sorban előkerülnek majd a spájból a nyáron eltett befőttek, csalamádék, lekvárok és egyéb nyalánkságok. Gondolatban pedig ugyancsak a szép emlékekkel telítődve készülhetünk az elkövetkező hónapokra.

Szöke Lília

Októberi események

Október 20-án került sor az évente szokásos homoródalmási találkozóra a lőrinci templomban, Bodor Sándor presbiter és családja rendezésében. Több mint nyolcvan vettek részt ezen a szép ünnepségen. Csete Árpád homoródalmási lelkész egyházi szolgálat miatt nem tudott Budapestre utazni, ezért az ünnepi istentiszteleten a szószéki szolgálatot Pap Mária lelkész, kolozsvári püspöki titkár végezte, az úrvacsorai ágendát dr. Szent-Iványi Ilona gyülekezeti lelkész mondta. Az egybegyűlteket köszöntötte dr. Lévai István Zoltán 18. kerületi alpolgármester is, majd az



unitárius körökben méltán népszerű és ismert Sorbán Enikő, homoródmási népdalénekes előadása következett. Az ünnepséget közebed követte, melyen az asszonyok borsos tokányt puliszkával, és kürtőskalácsot szolgáltak fel. Köszönet mindazoknak, akik részt vettek a szervezésben és a lebonyolításban.

Október 27-én vasárnap, Szervét Mihály halálának 460. évfordulóján, a Szervét Mihály téri unitárius templomban a pezsztentlőrinci gyülekezet megemlékezett a nagy 16. századi teológus-orvos-tudós életéről és koszorút helyeztek el a templom külső falán lévő Szervét márványtáblára.

Dr. Szent-Iványi Ilona

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

Istennek hála az előző írásunkban jelzett őszeleji terveink mind valóra váltak, sőt még néhány be nem ütemezett esemény is volt szorgalmas kis gyülekezetünk életében, amelyek azt bizonyítják, hogy mindig megtalálja ez a közösség a módját annak, hogy „megmutassa” magát. Belső jogi személyiséggé válva több elképzelésünk van e szándék megvalósítására.



Az alakuló Nőszövetség tagjai

Szeptember 1-jén régóta melengetett álmunkat váltottuk valóra. Bár eddig is a gyülekezet nőtagjai tették a legtöbbet minden téren, minden rendezvény megszervezésében, most megalakítottuk a Nőszövetséget. Jogászunk elkészítette az alapító okiratot és minden más szükséges iratot ahhoz, hogy belátható időn belül be lehessen jegyeztetni, a választásokat meg lehessen tartani. Reméljük, hogy így, „intézményesítve” sok mindenre lesz esélyünk.

Szeptember 4-7 között, három napon keresztül az emlékek világát éltük. A Kolozsvári Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézet 1974-ben végzett hallgatóiból nyolcan találkoztunk itt, először unitárius gyülekezetben a ballagás 39. évfordulója alkalmából. Megemlékeztünk az elhunyt szolgatársakról, köztük Kovács Sándor egykori unitárius, magyarzsákodi

lelkésztestvérünkről. Néhányan már nyugdíjba mentek, mások pedig fiatalos lendülettel végzik hivatásukat közel a 40. szolgálati évhez is. Az emlékek sodrásában ahányan voltunk, annyi életút rajzolódott ki, kié simább, kié göröngyösebb, kié szinte járhatatlan. De a legtöbb élményt a „leszármazottak”, az utódok felelőse, életük, sikereik jelentették. „Pihenésként”, erőgyűjtésként istentiszteletet tartottunk templomunkban, majd másnap a református templomban. Ellátogattunk a Vésztő-Mágori Nemzeti Parkba őseink nyomait szemlélni, majd a Dévaványa melletti Nemzeti Parkba, megtekinteni a tűzok rezervátumot. Múló éveink nyomai miatt ennél többre nem futotta, de a beszélgetés mindennél jobb volt. Megegyeztünk, hogy, ha az Isten is úgy akarja, a 40 éves találkozózt Kolozsváron rendezzük, utána minden évben valamilyen társunknál összegyűlünk, ahányan tudunk, és akinek kedve, egészsége és anyagi lehetősége lesz „számadást” tartani nagy-nagy beszélgetésekben.

Szeptember 14-én szolgálati „élményben” volt részünk Budapesten, egy, a VIII. kerületben lévő katolikus, a neves Vértesaljai László templomában, a Vitézi Rend új tagjainak avatásán.

A papi találkozó örömét a lehető legmagasabbra fokozta negyedik unokánk megszületése. Együtt ünnepeltük meg e nagyszerű eseményt. Alpár Lehel fiunk és neje Mariann családját áldotta meg az Isten egy Márton Bence névre keresztelendő fiúval. Tartsa meg a jó Isten a kis jövevényt, isteni küldöttet, hogy sokáig örülhessünk együtt.

Szeptember 15-én, a hittanos évnyitó gyermek-istentiszteletét Hegyesi Dominika és öccse Zsolt tartották, amit bőséges szeretetvendégség és gazdag tombolázás követett. A kötelező két iskolai hittanos mellé „bekereztettük” a többi hittanosunkat is, ahol szép termet is kaptunk, az évek óta összeszokott csapatot nem kellett szétbontani, továbbra is együtt van.

Szeptember 25-én utolsó útjára kísértük Czeglédi Károly, 62 évet élt testvérünket. Hatalmas résztvevő



Hittanos évnnyitó

gyülekezet vett búcsút, a sokak által tisztelt és szeretett rokontól, barától. Kovácsné Czeglédi Mária Tünde presbiterünk, képviselő-testületi tag a nagybátyját vesztette el személyében, az ő kérésére búcsúztattuk a mi szertartásunkkal.

Szeptember 21-én részt vettünk a nyugdíjas klubunk megalakulásának félévszázados évfordulójának megnyitóján. Ugyanaznap délben kezdődött a református templom előtti tér, a Kálvin tér felavatása, valamint a templom bejárata melletti Kálvin János mellszobrának leleplezése, avatása. Az ünnepséget presbiteri konferencia előzte meg, ahol előadást hallhattunk Kálvinról is. A mellszobrot Katona Gyula, békési esperes és Bere Károly helyi polgármester lepelt le.

Szeptember 26-án jelen voltunk Pelczné dr. Gál Ildikó, európai parlamenti képviselőnek, valamint dr. Kovács József, a Megyei Pándy Kálmán Kórház igazgató-főorvosának, megyénk országgyűlési képviselőjének, és Tolnai Péter, a megyei Etnikai és Vallásügyi Bizottsága elnökének fogadásán, ahol hazánk, benne megyénk jövőjéről hallhattunk előadásokat és hozzászólásokat. E sorok írója is megszólalt vallásügyi, egyház-támogatási kérdésekben.

Szeptember 29-e elhozta a hálaadás alkalmát. A Keblusek Béla virágkertész által feldíszített és megterített úrasztala várta a híveket az ünneplésre, amelyen 36 kicsi és nagy vett részt.

A Hajnal István Idősek Otthonában, ahol most nincs unitárius lakó, de 23 éve mindig hívnak isten-

tiszteleteket tartani, lelkigondozást végezni, 11 szimpatizánsunk élt az úrvacsorával.

Gyulán, a Pándy Kálmán Kórház kápolnájában 26 jelenlévő volt, köztük három kisgyerek is.

Köszöntöttük Soós Emőke, vargyasi származású hűséges hívünket, aki megkapta a békés megyei ifjúságért végzett munkájáért járó kitüntetést. Báb-színészként, rendezőként gyülekezetünk büszkesége.

Október 6-án felemelő megemlékezést tartottunk templomunkban. Híveink, énekesek, a népdalkör az alkalomhoz illő énekekkel, felolvasásokkal, versekkel emlékeztek az aradi 13 vértanúra, valamint a levert 1848/49-es forradalom és szabadságharc minden áldozatára. Istentisztelet után a templomkertben elhelyeztük virágainkat az „Aradi 13” emlékműre.

Délután 4-től részt vettünk a városi központi megemlékezésen, ahol mi is koszorúztunk.

Megkezdtük a felkészülést a Nemzeti Ünneppünk méltó megünneplésére, október 23-án. Délelőtt 11 órától, az ökumenikus istentiszteleten templomunkban szolgált Tóth Zoltán református lelkész és Hüse József katolikus plébános, valamint e sorok írója. Az alkalomhoz illő verseket, énekeket adtak elő hittanosaink, felnőtt verselők, felolvasók, énekesek, valamint a népdalkör, amelynek tagjai közé mi is beálltunk feleségemmel az ősztől kezdve. Istentisztelet után megkoszorúztuk az 1956-os emlékművet a templomkertben.

Október 27-én, a Reformáció emléknapiján, méltó módon készültünk a megemlékezésre hittanosaink hitvalló énekeivel, verseivel, a reformációról szóló, tartalmas előadásokkal.

November 1-jén, halottak napján templomunkban emlékeztünk elköltözött szeretteinkre.

November 9-én készülünk egy fiatal presbiter házaspárral elmenni a dévai zarándoklatra.

November 17-én tartjuk a megemlékezést Dávid Ferenc reformátor halálának évfordulóján. Gyermekistentisztelet, szeretetvendégség és tombolázás keretében fog ez történni, miután versek, énekek, felolvasások fognak elhangzani Dávid Ferenc reformatori örökségéről.

Hisszük, a Mindenható megáldja, megszenteli minden igyekezetét e lelkes közösségnek.

Balázi László

Püspöki-helynöki vizitáció Füzesgyarmaton anyák napján

„Füzesgyarmaton mindig történik valami az unitárius gyülekezetben.” – fogalmazta meg Kászoni-Kövendi József, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének püspöki helynöke a látogatást kielemező, kiértékelő beszédében. A mintegy 80 hívet és szimpatizánsot összegyűjtő kettős ünnep résztvevői a nagy meleg ellenére is figyelmesen hallgatták a harmadik félórán is az elismerő szavakat. Kettős ünnepé a főhatósággal folytatott előzetes egyeztetés eredményeként vált Füzesgyarmaton május 5-e.

Tudtuk, hogy ballagások, érettségi, a lemaradt földművelő munkák miatt kevesebb jelenlévőre számíthatunk. De meglepetésre nem így volt, mert eljötték még Elekről, Dévaványáról, Szeghalomról, Biharnagybajomból, Berettyóújfaluból is híveink. Megtisztelte jelenlétével az ünnepet és részt vett a műsorban nyugdíjas klubunk és a népdalkör néhány tagja. 18 vers és tucatnyi alkalomhoz illő ének hangzott el. Az ünnepet Máté Ernő közügyigazgató imája vezette be, majd Kászoni-Kövendi József püspöki helynök szó-



Kászoni-Kövendi József, Máté Ernő, Kovácsné Czeglédi Mária, Bere Károly, Balácsi László, Gazdag Árpád



Pillanatfelvétel az ünnepségről

széki szolgálata „készítette fel” a gyülekezetet az ünneplésre. Meghatódott, pirosuló arcú gyermekek, fiatal konfirmáltak mondták köszöntőiket, volt olyan is, aki csak elstutogta versikéjét az ünnepezt fülébe. Az egész ünnepségről a városi TV felvételt készített.

A városvezetés részéről Bere Károly polgármester és Kovácsné Czeglédi Mária Tünde presbiterasszony, önkormányzati képviselő ünnepezt velünk. A polgármester üdvözölte a vizitáció tagjait, kiemelve azt a termékeny kapcsolatot, ahogyan együtt dolgozik kis gyülekezetünk a város vezetésével és lakosságával.

Kifejtette, hogy reformátusként is mennyire ragaszkodik az unitárius közösséghez valamint az egyházközség kapcsolatos támogató szándékát a különböző tevékenységeinkben és elismerését fejezte ki a gyülekezet munkájáért, amelyik mindig rendez, szervez valami nevezetes dolgot, eseményt, ami még a megye

határain kívülre is eljut. Az ünnepezt édesanyákat is meleg szavakkal köszöntötte.

A püspöki helynök is hasonlóan meleg szavakkal válaszolt az üdvözlésre. A templomból kijövet átadta az édesanyáknak a gyülekezet ajándékát, egy-egy szál fehér kálát, az egyházkerület nevében boldog anyák napját kívánt személyesen minden ünnepeztnek.

Az istentisztelet előtt megtartották a Vizitáció tagjai az előírt vizsgálatokat, megtették megállapításait, amiket jegyzőkönyvbe foglaltak. Sok más témát érintő beszélgetés, asztaltársaság után bocsátottuk el Isten áldásával a vizsgálószék tagjait. A gyülekezet számára maradandó élményt jelentett ez a látogatás.

BL

(Szerk. megj.: Szerkesztőségünkől független technikai okok miatt, előző lapszámunkban nem jelenhetett meg e tudósítás. Ezt igyekeztünk most pótolni.)

Kocsordi Unitárius Egyházközség

Augusztus 31-én részt vettünk Magyarúton a Nőszövetségi találkozáson. Nagy élmény volt a kocsordi Jakab P. Sándorné, Jolika néni és Bodnár Katalin számára, hogy végre közösséget találhattak gondolataikhoz és reményeikhez, formát a tevékenységeikhez. Jolika néni saját versét is elszavalta.

Szeptember 27-én hirdető táblákat állíttatott a Molnár család templomunk elé. Stílusában és minőségében is méltó templomunkhoz mindkét tábla, egyiken az áll, hogy unitárius templom, a másikon pedig az istentiszteleti és elérhetőség mellett az éppen aktuális egyházközségi és kulturális tevékenységekről lehet tájékozódni. Isten áldja a hithű és adakozó unitárius családot.

Szeptember utolsó vasárnapján, Őszi Hálaadás ünnepén istentiszteletünket élőben közvetítette a Kossuth Rádió. Meghívásunkra a nagykarolyi Carmina Renascentia régi zene együttes zsolttárfeldolgozásokat adott elő korabeli hangszereken.

Október 6-án az aradi vértanúkra emlékeztünk istentiszteletünk keretén belül.

Október 23-án, Kocsordon az Unitárius templomban felekezetközi istentiszteletet tartottunk nemzeti ünnepünk alkalmából a település református és baptista gyülekezeteinek részvételével.

A szószéki szolgálatot alulírott végezte valamint beszédet mondott a református lelkész Szalai Kont és Takács Tibor baptista prédikátor is.

Ezután a gyermekek által előadott verses-zenés összeállítás következett, mely nagy sikert aratott a gyülekezet körében.

Az istentiszteletet bezáróan megkoszorúztuk dr. Abrudbányai János emléktábláját. Saját versét olvasta fel Jakab P. Sándorné, Jolika néni a koszorúzás alkalmából.

A felemelő ünneplés alkalmával tudatosult az emberekben, hogy a Kocsordi Unitárius Egyházközség három lelkésze is viselt börtönt 1956 kapcsán: dr.

Abrudbányai János, Végh Mihály és Nyitrai Levente. Hisszük, hogy áldozatuk nem volt hiábavaló és lélekben megerősödve fejeztük ki tiszteletünket az 1956-os és a mindenkori szabadság hősei előtt.

November elsején, halottak napján a kocsordi temetőben virágot és mécsest helyeztünk Végh Mihály lelkész sírjára, majd felekezeti istentiszteleten vettünk részt a ravatalozóban. Maga az emlékezés a munkával kezdődött: rendbe tettük ez alkalomra a Végh Mihály tiszteletes úr amúgy is szépen gondozott sírját és a dr. Abrudbányai János emléktáblája körül lévő



Közös megemlékezés október 23-án Kocsordon

fafaragást felújítottuk a gyülekezeti tagok adományából és munkájával.

November 3-án gyülekezeti napot tartottunk a nagykárolyi szórványban melyen részt vett a kocsordi gyülekezet 16 tagja is. A szépen felújított Károlyi kastélyban tett látogatás követően istentiszteletet tartottunk – állandó helyünkön a református templomban –, melyet egy jól sikerült szeretetvendégség követett, tartalmas beszélgetéssel. Ezzel a találkozással is erősítettük a határokon keresztül egymáshoz tartozó unitáriusokat.

Bartha Mária Zsuzsánna



Gyülekezeti nap a nagykárolyi szórványban

nő k s z ö v e t s é g b e n

Második országos nőszövetségi találkozó Magyarkúton

Amint arról már előző számunkban beszámoltunk, 2013. augusztus 31-én került sor Magyarkúton, a Budapesti Unitárius Egyházközség vendégházában a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Nőszövetségeinek találkozójára.

Mivel a találkozó célja a MUEME Nőszövetsége megalakulásának előkészítése volt, így a történeti beszámolót a felvett jegyzőkönyv alapján közöljük.

A Budapesti Unitárius Egyházközség által szervezett találkozó 10 órakor kezdődött vendéglátással és ismerkedéssel. Ezután frissítő torna következett, *Sigmund Júlianna* irányításával.

11 órakor *Dr. Szent-Iványi Ilona* lelkész, egyházkerületi jegyző tartott áhitatot.

Ezt követően *Dr. Hatfaludy Zsófia* a BUE gondnoka, az esemény főszervezője, köszöntötte a vendégeket. Külön köszöntötte az UNOSZ elnökét, *Asztalos Klárát*, Kolozsvárról, és *Dimény Csillát* és *Józsefet* Tordaszentmihályról, *Sztranyiczki Zsófiát*, az

International Convocation of Unitarian Universalists Women (ICUW) ügyvezető elnökét, aki Houstonból érkezett, és nem utolsó sorban egyházkerületünk jegyzőjét és valamennyi vendéget.

Ismertette, hogy a mai találkozó fő célja a **Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete (MUEME) Nőszövetsége megalakulásának előkészítése**.

Kérte, hogy a jelenlévők írják alá a jelenléti ívet, elérhetőségeiket is feltüntetve. A jegyzőkönyv vezetésére *Kaveczkiné dr. Farkas Katalint*, a hitelesítésre *Léta Erikát* és *Tóthné Erdő Máriát* javasolta, amellyel a jelenlévők egyetértettek.

Ezt követően bemutatta a megjelenteknek *Szaniszló Józsefet*, aki megírta a Budapesti Unitárius Egyházközség története – a presbiteri jegyzőkönyvek tükrében – című könyvet. *Szaniszló József* közel egy óras egyháztörténeti előadásában ismertette a magyarországi unitarizmus 140 éves történetét, amely kezdet-



ben megegyezett a Budapesti Unitárius Egyházközség életével, működésével.

Zomboriné dr. Pap Zsófia a Kozma Flóra nőszövetség elnöke üdvözölte, az erdélyi és magyarországi résztvevőket és röviden ismertette az 1. magyarországi nőszövetségi találkozó eredményeit. (Erről részletes beszámoló olvasható az UNÉL 2013. júniusi számában.)

Mindnyájunk nagy öröme átadta a vándorzászlót a BUE képviselőinek, amelyet a Bartók Béla egyházközség asszonyai hímeztek, abból a célból, hogy a zászló addig lesz egy-egy rendező nőszövetségben, amíg a következő egyházközség asszonyai újabb találkozót szerveznek, és akkor odakerül új helyére.

Dr. Hatfaludy Zsófia szerint fontos mielőbb eldönteni, hogy a magyarországi szervezet hogyan épüljön fel. Alapszabályt kell alkotni, székhelyet és képviselőket kell kijelölni. A tisztségek igen sok feladattal járnak. A tervek szerint 2014. májusban alakul meg, közgyűlés keretében a MUEME Nőszövetség, a 3. találkozón, amelyre Hódmezővásárhelyen kerül majd sor.

A nőszövetség szervezeti felépítése Erdélyben az unitárius egyház szervezeti felépítését követi. Az egyházközségek szintjén működnek a helyi nőszövetségek, az egyházkörök szintjén a köri nőszövetségek, és az egyetemes egyház szintjén működik az Unitárius Nők Országos Szövetsége, az UNOSZ. Ennek elnöke választott személy, a vezetőség összetétele: 1 elnök, 2 alelnök, 1 titkár, 1 jegyző, 1 pénztáros és az egyházközségi nőszövetségek 3 küldöttje.

Dr. Szent-Iványi Ilona lelkész ismertette a Nőszövetség hazai megalakulásának formai, jogi lehetőségeit. Jelezte, hogy Pestszentlőrinc is jelent-



kezik a 3. találkozó megszervezésére. A MUEME Nőszövetség megalakulásával kapcsolatos jogi kérdésekben dr. Mihály Noémi ad további eligazítást.

Dr. Mihály Noémi a jogi személyiség mellett foglalt állást. Figyelembe kell venni a MUEME SZMSZ-t is. Jogi személyiséggel a szervezet jobban be tud kapcsolódni az egyház életébe, jogosítványai vannak, önállóan pályázhat. A Nőszövetség Erdélyben egyesületként működik. 2014-ig még van idő eldönteni a megfelelő formát.

Dr. Hatfaludy Zsófia felkérte Lakatos Csillát és Bartha Mária Zsuzsannát, hogy működjenek közre moderátorként az egyes egyházközségeknél működő nőszövetségek bemutatásában. A nőszövetségek sorrendben bemutatkoztak, ismertetve tevékenységüket, rendezvényeiket, eddigi eredményeiket, terveiket.

Ezt követően ebéd következett a közeli étteremben, majd kávészünet.

A délutáni program első előadója Asztalos Klára az Erdélyi Nőszövetség elnöke volt. Asztalos Klára ismertette az UNOSZ működését, történelmét. Hangsúlyozta, hogy az egyházegyesítés is indokolja az **testvér nőszövetség létrejöttét**. 1992-ben kiépítették az UNOSZ országos szervezetét. A tagdíj önkéntes, tevékenységük sokrétű és színes.



Sztranyiczki Zsófia, az ICUUW ügyvezető elnöke előadásában ismertette az ICUUW munkáját. Beszámolt a kisközségek igényeinek felméréséről, a kiosztásra kerülő nőszövetségi pályázati támogatásokról, azok feltételeiről. Az ICUUW tevékenysége sokrétű, nemcsak világtalálkozókat szervez (a 3. világtalálkozó 2017-ben Kaliforniában lesz). Megadta a





szervezet elérhetőségeit, és javasolta a kapcsolattartást. **Itt kell köszönetünket kifejezni azért a sok segítségért, amit kapunk erdélyi nőtestvéreinktől.**

Támogatnak minket a magyarországi országos nőszövetség megalakulásában: ellátnak tanácsokkal a további működést illetően, kiterjesztették a pályázati lehetőséget a magyarországi helyi nőszövetségek részére is. A 2012 októberében a Marosvásárhelyen megtartott Unitárius Univerzalista Nők Világ találkozójára meghívták és vendégül látták a magyarországi asszonyokat is. Hálásak vagyunk támogatásukért, számunkra kézzelfogható jó példája az egyházegyesítés utáni együttműködésnek.



Zomboriné dr. Pap Zsófia szerint célszerű lenne a nőszövetségek között a tapasztalatokat, értesüléseket (pl. hirdetések, pályázatok) megosztani egymással. Indítványozta, hogy minden gyülekezettől jelöljünk ki 1-1 kapcsolattartót. A kapcsolattartók a következők:

BUE: *Sigmund Júlia* nőszövetségi elnök; Bartók Béla Egyházközség: *Zomboriné dr. Pap Zsófia* nőszövetségi elnök; Pestszentlőrinc: *Tóthné Erdő Mária* nőszövetségi elnök; Miskolc: *Lakatos Csilla* lelkész; Hódmezővásárhely: *Kiss Tünde* nőszövetségi elnök; Kocsord: *Bartha Mária Zsuzsanna* lelkész; Füzesgyarmat: *Wengert Bernadett* nőszövetségi elnök; Pécs: *Máté Ernő* lelkész.

Győr és Debrecen: *Hatfaludy Zsófia* tisztázza a kapcsolattartó személyét.

Lakatos Csilla utalt rá, hogy új UNÉL szerkesztőség alakult nyáron. A folyóiratból 1-1,5 oldal áll a nők rendelkezésére, hogy megtöltsék tartalommal. Javasolta, hogy a „Nők világa” rovatnak legyen egy felelőse. *Dr. Hatfaludy Zsófia* kérte, hogy mindegyik



nőszövetség egymást követően küldjön írásos anyagot a lapnak, bemutatva tevékenységüket.

Asztalos Klára felajánlotta, hogy az erdélyiek is küldenek anyagot. Átadta az UNOSZ Alapszabályát is, amelyet *Hatfaludy Zsófia* köszönettel átvett, ez képezi majd a MUEME Nőszövetség alaptörvényének mintáját.

1/2013. 08.31. NSZ. határozat: A mai napon Magyarkúton megjelentek (43 fő) egyhangúlag kinyilvánították azt a szándékukat, hogy 2014-BEN megalakítják a Magyarországi Unitárius Egyházkerület (MUEME) Nőszövetségét.

2/2013. 08.31. NSZ: határozat: A jelenlévők egyhangúlag egyetértettek abban, hogy a következő találkozóra 2014-ben, Hódmezővásárhelyen kerüljön sor.

Sztranyiczki Zsófia javasolta, hogy a megalakulással kapcsolatos teendőket az egyházközség 1-1 tagját magában foglaló csapat koordinálja. *Asztalos Klára* ezt kiegészítette azzal, hogy mindez az egyházkerületi vezetőkkel együttműködve, az Elnökség bevonásával történjen.

Ezt követően éneklésre került sor, *Chehadé-Boér Judit* vezényletével, majd ismét torna következett, *Sigmund Júlianna* irányításával.

Dr. Hatfaludy Zsófia mindenkinek megköszönte a részvételt, és bezárta a találkozót.

A jegyzőkönyvet aláírták:
Dr. Hatfaludy Zsófia, dr. Szent-Iványi Ilona, Léta Erika, Tóthné Erdő Mária, Kaveczkiné dr. Farkas Katalin



Márták, máriák, mária magdalénák Ürmösön



A közös fényképfelvétel: a szerző a legidősebb zászlóvivő asszonnyal

Újdonsült unitáriusként, és mint ilyen, buzgó neofitaként, örömmel vállalkoztam a hosszú és fárasztó út megtételére, melynek végén, reményeim szerint, visszatálhatok etnikai, családi és hitbeli gyökereimhez. Ezen kívül betekintést nyerhetek az erdélyi unitárius nőszervezetek mindennapjaiba. Kitűnő alkalomnak kínálkozott erre az UNOSZ 2013. szeptember 7-én Ürmösön megrendezett 22. tisztújító közgyűlése és konferenciája. A szervezet elnöki tisztségét 12 év óta betöltő és most annak átadására készülő Asztalos Klára szíves invitálására hárman (rajtam kívül egy másik „kozma flórás”, Vassné Jobb Ildikó, és a lőrinci nőegylet vezetője, Tóthné Erdő Mária) indultunk el Budapestről Kolozsvárra, hogy ott csatlakozzunk a helybeli választmányi tagokhoz, és velük együtt kisbusszal tegyük meg a nagy távolságot a Brassó közelében fekvő helyszínig. Útközben többször megálltunk, hogy újabb és újabb résztvevőket vegyünk fel.

Ekkor álmélkodtam el először azon, hogy a közlekedési nehézségek és a szűkös anyagiak ellenére, egymástól messze élő nőszövegetések (számszerint 93) meg tudják oldani a rendszeres kapcsolat-tartást. Ezt az első álmélkodást a

későbbiek folyamán még több másik is követte. Például, hogy a szervezőknek sikerült egy egyszerű „unalmas” közgyűlést gondolatébresztő konferenciává, lélekelmelő istentiszteletté, szívderítő családi együttlétté varázsolniuk. Valamint azon is, ahogy vendég-látóink, miután földi finomságoktól roskadozó terülj-terülj asztalokat állítottak fel a fogadásunkra, ripsz-ropsz átvedlettek színpompás népviseletbe öltözött, sokszalagos, hímzett zászlókat lengető, egységbe forrt gyülekezetté. Vagy azon, hogy belépve a több mint 400 éves, hagyományos elrendezésű és generációk óta folyamatosan bővített, szépített templom falai közé, a sok vidémen karattyoló asszony arcán azonnal megjelent a csendet parancsoló áhitat kifejezése. A zoltárok, - természetesen könyv nélküli - éneklése közben pedig teljesen átszellemltek.

Egyszóval azon lepődtem meg, amin talán nem is kellett volna, hiszen nőként magam is látom és tapasztalom, milyen sokféle szerepet és feladatot képes felvállalni és megoldani korunkban a „gyengébb” nem. Gyakran kötelező jelleggel, máskor viszont önként és dalolva. Hajdanán a bibliai időkben a nőket általában két kategóriába sorolták: a márták és máriák, szorgos házi tündérek és ájtatos mennyei-látók, csoportjába. A harmadik kategória képviselőit, amelyiket Mária Magdolna, Jézus egyik kedvenc tanítványa és „apostola”, nevével lehetne fémjelezni, az őskereszténység elveitől fokozatosan távolodó, férfiközpontú egyház igyekezett lejártni, eljelentékteleníteni vagy kiátkozni (szerk. megj.: Mária Magdolna személyének értelmezése körül többféle elmélet ismeretes). Ők voltak azok az autonóm személyiségek, akik mélyen átéltek hitüket férfiakkal egyenértékű, időnként őket is megszégyenítő, energiával, hatékonysággal voltak képesek hirdetni

és tettekre váltani. Sorsuk gyakran tragikusan alakult. Manapság nehéz ilyen tiszta típusokat találni, inkább különböző összetételű keverékek megjelenésének vagyunk tanúi. Az ürmösi találkozón módomban állt megfigyelni ezekből néhányat:



Vendéglátóm Boriska

Egyértelműen mártá-típus volt Boriska asszony, akinél elszállásoltak éjszakára. A nagy portán már csak betegeskedő férjével lakott, de állandóan tett-vett, egy percre sem bírt ülni maradni. Hajnalban kelt, kiengedte a tehenet a legelőre, megetette a disznót, a nyulakat, a baromfit, a kutyát és a macskát. Elkészítette urának a reggelit, levágta a tyúkot, megkopasztotta, odatette főni. Begyűjtötte a konyha mellett újonnan kialakított fürdőszobát, hogy mikor vendége felébred, kényelmesen lezuhanyozhasson. Eléje tette a frissen fejt tejet, ott-hon süttött kenyeret, a saját maga által főzött lekvárt, és beszélgetett vele néhány szót fel-felugrálva a helyéről halaszthatatlan teendők elvégzése céljából. Közben folyton szabadkozott, amiért nem tudja „mélto” módon ellátni. Megdicsergte az alkalomra felvett ünneplő ruháját, csak úgy kötenyben elkísérte a templomig, de ő maga „nem ért rá” részt venni a falu-

jában mégiscsak rendkívüli eseményen. A vasárnapi istentiszteletre azonban el szokott menni, minden gyakorlati területen számíthat rá a lelkész úr.

Mária-típusú hölgyből háromra lettem figyelmes. Az első Szabó Előd tiszteletes úr felesége volt, aki boldogságtól ragyogó szemmel engedte, hogy néhány hónapos, huncut Magor fiacskáját kedvükre becézzék és „imádják” az egybegyűltek. Másodikként említéném a legidősebb zászlóvivő asszonyt, aki csodaszép régi népviseletében, álla alatt illendően megkötött kendővel pillanatig sem veszítette el méltóságteljes komolyságát. Olyan rokonszenvesnek találtam, hogy megkértem, álljon mellem egy közös fényképfelvétel erejéig. A harmadik pedig egy kristálytisza hangon éneklő, angyalarcú kislány volt a helyiek műsorában. Mindhárom példa természetesen inkább a pillanattól adódó jelképes hasonlat.

Annál inkább kiforrott személyiségeknek érzékeltem a küldetésstudattal megáldott mária magdolnákat. Ők voltak azok, akik elhivatottságból közösségeik szolgálatára tették fel az életüket, hogy türelemmel, kitartással, szeretettel, Isten országát építsék ezen a földön. Elsőként említéném a szelíd szavú, nyugodt vérmérsékletű, tudományos beállítottságú Asztalos Klárát, a huzavonák és terméketlen viták elkerülése céljából inkább minden adódó szervezési munkát és az azzal járó stresszt magára vállaló „hosszútávfutót”. Azt a felelős vezetőt, aki csak akkor engedi el a kormányt, ha biztosítva látja az utódlást. Jelen esetben, másfél évig tartó előkészítés eredményeképpen talált rá utódjára, a nála jóval fiatalabb, sokoldalú és szintén nagy teherbírási Dimény Csilla Júlia, alsófelsőszentmihályi lelkészfeleség, személyében. Ő segítőkész, a hit virágzását ösztönző nőies vezető szeretne lenni. Tudatában van, hogy új feladatainak ellátása közben kevesebb ideje marad majd gyerekeire, családjára, otthonára, de számít édesanyja, férje támogatására. Klára és Csilla egyaránt nagy tisztelettel em-



Terülj-terülj asztalkám

lékezett meg szintén jelen levő 83 éves első elnökük, Zsákó Erzsébet (Zsóka), áldozatos tevékenységéről. A következő három évben az UNOSZ új vezetősége az elnökön kívül két alelnökből (Nagy Gizella, Jakabházi Vera), és egy titkárból (Asztalos Klára) fog állni.

E típus képviselői közül külön kiemelném a Székely Kinga Réka, homoródszentpéteri lelkészt, négygyerekes családját, aki ezen feladatain túl még egy sor más egyházi szervezet vezetőségében is helyet foglal, nemrégiben pedig a politikai pályán is találkozhattunk vele. Nevével, szerteágazó tevékenységeivel lépten-nyomon találkozunk, még „zarándokutak” szervezésére is jut energiája. Nem múlik el jelentősebb hitéleti esemény, amin ne lenne jelen, többnyire előadóként, mert ezt a műfajt is mesteri fokon műveli. Hogy győzi mindezt és milyen áron? Szerettem volna ezeket megkérdezni tőle Ürmösön, de állandóan emberek vették körül és nem volt erre lehetőségem. Az ő különlegesen erőteljes személyisége, átható hangjának meggyőző ereje már a marosvásárhelyi ICUUW találkozón is megfogott. Most ismét tapasztalhattam, mennyire lenyűgözi hallgatóságát logikusan felépített, konkrét példákkal megtámogatott, szép kerek mondatokba foglalt, jól artikulált és jegyzet nélkül elmondott beszédeivel. A tárgyalt téma is nagyszabású volt, általános érvényű, melynek kapcsán alig esett szó kimondottan a nőkről. Hiszen az unitárius lelkiség nemi különbségek

nélkül érinthet minden vallásunkhoz tartozó embert, sőt azon túl is mindenkit, aki számára az istenhit ismerete, megvallása és alkalmazása egyének és közösségek dinamikus kölcsönhatásában a legfőbb feladatunk itt e földön. A hívó ember legértékesebb tulajdonságai pedig a folytonos megújulásra való készség, a hitelesség („száj és szív összeér”) és az emberi-természeti környezetünk iránti felelősségtudat.

Az elhangzott előadás után a résztvevők kiscsoportos megbeszélések keretében próbálták megfogalmazni az unitárius lelkiség szerintük legnagyobb értékeit. Hogy ez mennyire gazdag és sokszínű, azt a 15 csoportban megszületett igencsak eltérő válaszok is bizonyítják. Ezek közül néhány csak címszavakban: Istenbe, embertársakba vetett bizalom, személyesség, mértékletességre törekvés, kiegyensúlyozottság, egyszerűség, tisztaság, nemzettudat, hagyománytisztélet, másság elfogadása, cselekvő hit, családközpontúság, biztonságérzet.

Örömmel és megnyugvással tapasztaltam, hogy Erdélyben, hála a sok elkötelezett hívőnek, érezhetően jelen van az unitárius lelkiesség és szellemiség. Az utánpótlás feladata, hogy ez a jövőben is így maradjon. Ebben pedig nincsen hiány, hiszen igen sok tehetséges fiatal, közöttük egyre több nő, választja hivatásául az unitárius egyház szolgálatát.

Chehadé-Boér Judit

A reformáció emléknapja – október 31.

A reformáció és az annak nyomán létrejövő protestantizmus az alábbi főbb elvek alapján jellemezhető:

1. *A hit, a szertartás és az erkölcs egyedüli forrása a Biblia (Sola Scriptura-elv), melyet anyanyelvi fordításban is elérhetővé kell tenni.*

2. *A felszentelésen alapuló, később egyre inkább rendi összetartozást kiépítő, de másrésztől a cölibátussal a normális családi élettől megfosztott klérusnak nincs kinyilatkoztatott alapja, illetve előjogai.*

A reformáció előzményei már az ókeresztény irodalomban is megjelennek: Irenaeus, Lyon püspöke (az ókeresztény eretnekségeket cáfoló műveiben) az igazhitűség mércéjévé a Bibliát teszi. Már Tertullianus, az első latin nyelvet használó ókeresztény író, az összes szentséget (még az úrvacsorát is) laikusok által kiszolgáltathatónak tartotta („még ha három laikus gyűlik is össze, ott van az egyház”, vö.: Máté 18,20.; Második Törvénykönyv [5Móz.] 17,6.).

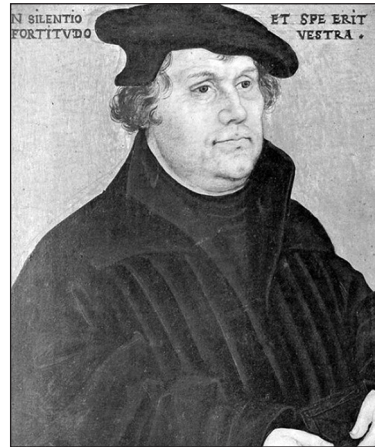
A reformáció kialakulásához mindemellett „szükség volt” a középkori nyugati, pápás egyház kialakulására, akárcsak a katolikus klérus rendi jellegének megjelenésére.

Az előreformáció. A pápa lelkek fölötti hatalmas csúcán, 1147-ben Bresciai Arnold lett az 1142-ben kikialtott Római Köztársaság egyházi és világi feje, ő az ókori köztársasági eszmét a sola Scripturával és a papság elleni ígéhirdetéssel, valamint aszkézissel kombinálta. Vele indult el a klasszikus reformációt megelőlegező előreformáció. 1149-ben Arnoldot a Rómába visszatérő III. Jenő pápa fegyveres kísérete elmozdította és elüldözte. 1184-ben a pápa kiközösítette Valdes Pétert és közösségét. Követői, a valdensiek elvetették az élők halottakért való és a halottak élőkért való közbenjárásának katolikus tanítását, tagadták a méltatlan papok által kiszolgáltattott szentségek érvényességét. Ellenben nagy tiszteletben tartották a Miatyánkot és gyakorolták a bűjtöket. Provançale nyelvű evangéliumfordítást használtak. Néhányan tagadták, hogy Péter valaha is járt volna Rómában.

1377-ben a római pápa elítélte Wyclifet, aki Oxfordban volt teológia professzor. Már szerinte is a Biblia volt a hit egyetlen forrása, Krisztus az egyház egyetlen főpapja, a pápai primátusnak, a szentek, ereklyék, képek tiszteletének, a fülgyónásnak, a búcsúnak nincs bibliai alapja. Már Wyclif is tagadta az úrvacsorában a kenyér és a bor átlényegülését, szerinte az úrvacsora pusztán a keresztény hit fényében érhető meg. A Bibliának angol fordítást készített. A Prágában 1405-ben zsinati prédikátorra kinevezett Husz János részben szó szerint átvette Wyclif megállapításait, de ő még hitt az úrvacsorai kenyér és bor átlényegülésében

Krisztus testévé és vérévé. A hivatásos papsággal, de főképpen annak cölibátusával szemben tartott ígéhirdetést. A konstanzi zsinaton máglyahalálra ítélték.

Luther, az anabaptisták, Zwingli és Kálvin. A klasszikus, győzelmes reformáció Luther Mártonnal kezdődött, aki 1517. október 31-én 95 tételben cáfolta meg a búcsú állítólagos értékét. Ez a nap lett a reformáció emléknapja, bár Luther csak a lipcsei dispután (1519. június 27 – július 16.) kezdeményezett szakadást a pápás egyházzal, és csatlakozott Husz János tanításához.



Luther Márton (1483–1546)

A Luther nyomán kibontakozó evangélikus elveti a katolikus klérust, helyette elsőként vezette be a lelkesítő intézményt és a protestáns püspöki (superintendens) hivatalát, megszüntette a szentek kultuszát, a szentségek számát háromra csökkentette: keresztség, úrvacsora és gyónás. Luther még hitt az úrvacsorai kenyér és bor átlényegülésében. Megreformálta a misét, kialakítva ezzel az evangélikus istentiszteletet. Luther egyéni mentalitása is rányomta bélyegét az evangélikus egyház tanítására: a kereszténység erkölcsi tanítása helyett a kegyelemre helyezte a hangsúlyt (kvietizmus). Nagy hatást gyakorolt mind a keresztény világirodalomra, mind a német nyelvű bibliafordítása (Septemberbibel).

A következőnek fellépő felnőttkeresztelő (anabaptista, később baptista) mozgalom felfogása szerint a megkeresztelkedéshez szükséges a keresztény hit és életmód tudatos, érett vállalása, továbbá a keresztséget bemelegítéssel gyakorolja.

Zwingli Ulrich 1518 végén világi pap volt a zürichi főszékesegyházban, később a reformáció új ágát hirdette meg, melyet utóbb a kálvinizmus kiszorított. A klérus, a szentek tisztelete, a búcsú és a szerzetesség

eltörlésén túl a katolikus miseliturgiát felváltotta az anyanyelvi zsoltárekléssel, a képek és a szobrok tiszteletét megszüntette, már csak két szentséget tanított, a keresztséget és az úrvacsorát. Bevezette az úrvacsora új értelmezését, miszerint a kenyér és a bor jelkép, és nem lényegül át Krisztus testévé és vérévé.

Kálvin János, Genf lelkésze elsősorban főműve, „A keresztény vallás rendszere” (Institutio...) révén vált közismertté. Őt követi a református (kálvinista) egyház, mely félúton áll az evangélikus és a zwingliánus hitvallás között. Franciára ültettek át számos zsoltárt, és Kálvin elkészítette a Biblia francia fordítását. Úrvacsoratanában az átlényegülés és a jelképiség között állt: szerinte a kenyér és a bor kenyér és bor marad, de mégis jelenvalóvá teszi Jézust.

Antitrinitarizmus és unitarizmus: Szervét, Blandrata, Szocinusz és Dávid Ferenc. Az istenkáromlás vádjától, valamint annak korabeli büntetőjogi következményeitől való félelem miatt csak később jutottak el a reformátorok az isteni háromságról szóló, a bibliai egyistenhitel ellentétes katolikus dogma cáfolatáig.

Szervét Mihály, az ember zárt vérkeringésének felfedezője, még csak a háromság fogalmát vetette el, de Jézust és a szentlelket az Atya, mint felfogása szerinti egyetlen természetfeletti létező két megtestesülésének tartotta, így még közel állt az ún. üdvösségtörténeti háromságtanhoz. Szervét Mihály a Kálvin által vezetett Genfben halt máglyahalált.

Blandrata György, Szocinusz Fauszt és társaik az itáliai unitárius reformáció csíráját, melyet eredeti helyszínén elfojtottak, vitték először Lengyelországba,



Szervét Mihály (1511–1553)

majd Erdélybe, ahol szárba szökken, és Dávid Ferenc tiszta egyistenhitéig jutott.

Az unitarizmus Dávid Ferenc előtti kezdeményei: az Atya az egyetlen Örökkévaló Isten, Jézus nem létezik öröktől fogva, bár még Isten, az üdvösségtörténet során, Máriától született, misztikus értelemben vett fiának tartották, de már tudták, hogy valóságos ember volt, akihez mégis közbenjárását kérő imával folyamodtak. A szentlélekről szóló klasszikus unitárius tanítás már ekkorra kifejlődött: a szentlélek nem személy, hanem az Atya Isten ereje, nem szerepel sehol a Bibliában, hogy hozzá imádsággal kellene folyamodni.

Dávid Ferenc, az első unitárius püspök, unitárius egyházunk tulajdonképpeni megalapítója és első mártírja, teljesítette ki az unitárius hitet, amely (talán mondhatjuk ilyen szerénytelenül) a reformáció csúcspontja.

Tóth Tamás Zoltán

Dávid Ferenc halálának évfordulója – november 15.

DÁVID FERENC
1520? – 1579

Az Unitárius Egyház
alapítója és első püspöke
itt szenvedett mártírhalált.

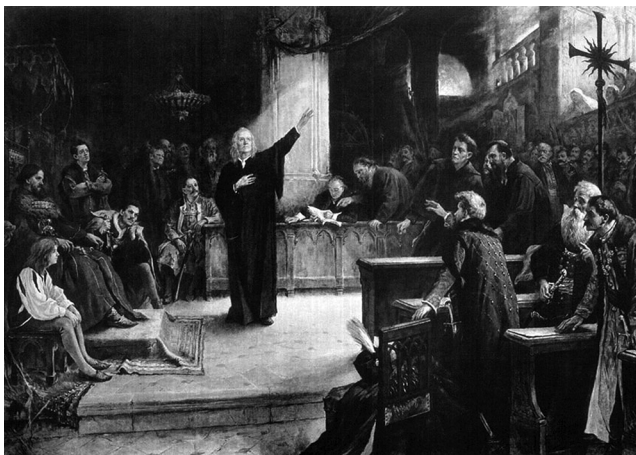
Hirdeti a dévai vár börtöncellájában felállított emlékoszlop az egy igaz Isten tiszta hitéért 1579. november 15-én, a börtönbeli elhanyagolt körülmények következtében mártírhalált halt reformátor emlékét.

A legnagyobb magyar hitújító szász, a humanista műveltséget ápoló családban született. Így valójában a Dávid név nem a vezetékneve (az Hertel volt), hanem édesapja keresztnéve volt, a humanisták között elterjedt szokásnak megfelelően. Tanulmányait Wittenbergben és az Odera menti Frankfurtban végezte. Tanulmányútjáról visszatérve katolikus plébános, a reformáció kezdetén először a lutheranizmushoz csatlakozott, majd a református hit követője lett. János Zsigmond erdélyi fejedelem udvari prédikátoraként már unitárius nézeteket vall.

Egyistenhívó eszmeisége jobban kikristályosodott, mint az unitárius hit felé elindult reformátor elődeié.

Reformátori főműve: *Dávid Ferenc, a megfeszített Jézus Krisztus szolgálója: Rövid magyarázat arról, hogyan hamisította meg az Antikrisztus az igaz Istenről szóló tanítást, és Krisztus az ő hívei által miképpen állította vissza az ő mennyei szent Atyjáról, önmagáról és a Szentlélekről szóló tudományt, feltárva számunkra annak értelmét. Rövid útmutatás az Isten igéjének helyes értelmezéséhez, mostanában a szentháromságról támadt vitának megértéséhez és megítéléséhez* (Anno Christi 1567).

Dávid Ferenc vallotta, hogy Jézusra kizárólag, mint igaz emberre kell gondolnunk. Felismerte, hogy mit jelent az az újszövetségi tanítás, miszerint Jézus Krisztus Isten fia: azt jelenti, hogy igazságos, Istent követő ember, Isten igaz teremtménye. Az Ószövetség is használja az „Isten fia” kifejezést, és miként az Újszövetségben Jézus is így szólítja meg hallgatóságát: „hogy legyetek a ti mennyei Atyátoknak fiai...” (Máté 5,45. és egyéb helyeken). A Biblia alapján Dávid Ferenc elvetette a szentlélek és Jézust személyének imádatát és közbenjáróként való segítségül hívását.. Vallotta, hogy az úrvacsorai jegyek: a kenyér és a bor jelkép, és nem Jézus valóságos teste és vére.



A tordai országgyűlés – Körösfői-Kriesch Aladár festménye

Dávid Ferenc tanításai és a modern unitarizmus közötti különbségek. Dávid Ferenc még hitt a Biblia Istentől betű szerint kinyilatkoztatott mivoltában, Jézus Krisztusságában, szüztől születésében, kereszthalálának a bűnt eltörlő erejében és feltámadásában. Ezeket a tanításokat az unitárius egyház a 19. századi liberális teológia, valamint a modernitás racionalizmusa nyomán vetette el.

Egyházalapító reformátorunk élete vége felé az unitarizmuson túl a felnőttkeresztiséget is vallotta, bemerítéssel, ahogy az Újszövetségben ennek számos példáját olvasta. Egyházunkban a későbbi üldözött korszak során elfogadottá vált a kompromisszum a többségi felekezetek felé ebben a kérdésben, hogy gyerekeinknek keresztény nevelését a gyermekkeresztiséggel erősítsük meg.

Az unitárius tanítás erőszakos visszavetése. János Zsigmond fejedelem halála után (1570.) Báthori István nyerte el a fejedelmi méltóságot, aki erőszakos rekatolizáló politikát folytatott, de mivel Erdély már ekkor döntően protestáns volt, ezért csak a katolikus egyháznak leginkább szemet szűrő unitárius hitágazatok korábbi, mérsékeltnek tartott formájának konzerválását rendelte el országgyűlési határozatokon keresztül. Így a János Zsigmond uralkodása idején tartott 1568-as tordai országgyűlés „az evangélium szabad magyarázatáról” hozott határozatát, azaz a vallásszabadságot, hatályon kívül helyezte.

Blandrata, és az általa Erdélybe hívott Szocinusz, megtámadták Dávid Ferenc ekkoriban született felismerését Jézus nem-imádásáról.

Báthori Istvánt lengyel királlyá választása után öccse, Báthori Kristóf lett Erdély fejedelme, uralkodása alatt országgyűléseken ítélték el a Jézust istenként segítségül nem hívó, beérett unitarizmust. Blandrata a gyulafehérvári törvényszék előtt, Szocinusz szavait idézve vádolta meg hitújítással Dávid Ferencet, akit Déva várában letöltendő életfogytiglani várfogságra ítélték, ahol már meglévő betegsége hamarosan halálát okozta. Ő lett egyházunk alapítója, legnagyobb reformátora és egyben legnagyobb mártírja is.

Tóth Tamás Zoltán

XX. századi írók Dávid Ferencről

Németh László hatalmas jelentőségű életművét nem kell bemutatni a kiművelt emberfőknek. Minden szavának súlya van, ezért is különösen érdekes, hogyan vélekedett Dávid Ferencről. *„A forradalom eleven szelleme. Hatalmas tehetség, aki katolikus neveltetését elrúgyán, hitek és kételyek forgószelén repül a dévai börtönig. Az apja varga volt, a pályája demokrata karrier. Tömegeket delejez, öreg tudósokat ránt magával. Befelé örökös újrakezdő hév, kifelé ellenállhatatlan meggyőzőerő.”*

Hasonlóan plasztikus és poétikus jellemzést ad egyházalapító püspökünkről a Viharsarok krónikása, a ma már sajnos kevésbé ismert **Féja Géza** (1900-1978), aki szerint *„Dávid Ferenc élete: ballada, balladai időmértékű út Isten arca felé. Az ő istenélménye az emberi szellem remekműve, s e remekművön folyton újabb alkotnivalót talált. A protestantizmus megalapítóinak alkotó hősiességét a protestantizmus örök ritmusává akarta tenni. S e visszafojthatatlan fejlődési láz okozta, hogy korának indulatait le tudta vetni, s az emberiségnek, a szellemi és lelkiismereti szabadságnak egyedülálló tisztaságú hőségévé nőtt a 16. század Európájában. Ő a szellemi szabadság első vértanúja magyar földön.”*

Passuth László *Víz tükrére* krónikát írni című történelmi regénye egy évvel halála után, 1980-ban látott napvilágot a Szépirodalmi Kiadó gondozásában. Ebben a könyvben három évtized történelmét próbálta felkutatni, amely 1540 és 1571 között pergett le, s melynek szereplői között van Szapolyai János, Izabella királyné, Martinuzzi Fráter György és János Zsigmond. Vitathatatlan, hogy az író nagy gondossággal tanulmányozta az unitárius vallás megszületésére vonatkozó forrásokat, dokumentumokat, s ezekből rajzolta meg egyházalapító püspökünk portréját. Ismerte Dávid Ferenc életét és pályáját, történelmi kontextusba helyezte a híres tordai országgyűlést, illetve a legendás kerek kőről elmondott kolozsvári beszédet. Következzék két rövid szemelvény Passuth történelmi dokumentumregényéből: *„A kor Erdélyének eleven szene Dávid Ferenc. Az okosságot jelképező kígyónak és a béke galambjának evangéliumi jegyében bontotta ki a vitát a régi, pápás tudomány és az új evangélium pártjai között. A pápás nem a római katolikus hitet jelentette ebben az esetben, hanem a reformáció maradiabb, ortodoxabb szárnyát. Az új evangélium már az unitárius vallás kibontakozását jelentette anélkül, hogy az alakulóban lévő új felekezet neve elhangzott volna...”*
„Dávid Ferenc Kolozsvár után Gyulafehérváron is meghirdeti téziseit: A hit Isten ajándéka, mindenki úgy él vele, amint jónak látja, üldözni miatta senkit nem szabad. Amikor elhangzik a szó – nem is a zsinaton, nem is a diétán, hanem magában a fejedelmi palotában –, mintha egy pillanatra mindenki megdermedne. Ilyenféle szabad szó még soha nem kerengett a püspökök ódon házában, a régi bolthajtások alatt.”

Előző lapszámunkban részletesen tájékoztattuk az olvasókat az Egyházkerületi Elnökség üléseiről, a hozott határozatokról. Röviden összefoglalom az őszi szezon munkáját:

Kötelező iskolai hitoktatás

Kászoni Kövendi József püspöki helynök bekerete a lelkészeket a 2013. szeptemberében induló iskolai hitoktatási csoportok adatait. Ezeket összesítve tájékoztatta az Elnökséget. Amint arról már lapunk hasábjain is beszámoltunk a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény írja elő az általános iskola 1. és 5. osztályos tanulói számára a választható erkölcsen, vagy a hit-és erkölcsenoktatást, felmenő rendszerben. Ugyanakkor a 2013. évi költségvetési törvény módosítása 8 főben határozta meg a hit-és erkölcsenoktatás finanszírozásának alapjául szolgáló csoportlétszámot. Sajnos, az iskolai unitárius hittani csoportok létszáma 1-2 tanuló. Egyházunk vezetősége is részt vesz az ezzel kapcsolatos minisztériumi egyeztetésben. Dr. Barabássy Sándor egyházkerületi felügyelő gondnok kérte, hogy a lelkészek pontosan mérjék föl a gyülekezetekben az iskoláskorú gyermekeket és szólítsák meg a szülőket, hogy ha már az idén nem is, de a következő évtől vegyenek részt az unitárius iskolai hitoktatásban.

Egyházi Közgyűjtemény

Elekes Botond főgondnok javaslata alapján az Elnökség egyhangúan elfogadta, hogy az egyházi közgyűjtemény hivatalos elnevezés Szent-Iványi Sándor Unitárius Közgyűjtemény legyen. Elnökség javasolja, hogy a közgyűjtemény kapjon belső jogi személyiséget. Ezt a javaslatot az Elnökség EKKT, majd közgyűlés elé terjeszti. Elnökség ünnepélyes gyűjteményi megnyitót tervez, majd egy egy napos konferenciát a névadó munkásságával kapcsolatban. A konferencia szervezést Muszka Ibolya és Tóth Anita vállalta. Ennek az ünnepségnek várható időpontja 2014. január közepe lesz.

Unitárius Alapítvány

Elnökség úgy határozott, hogy a soron következő EKKT ülés napirendjére tűzi az Unitárius Alapítvány Alapító Okiratának módosítását, különös tekintettel a változtatásokra: 5 tagú kuratórium, közhasznúsági státusz.

Együttal Elnökség úgy határozott, hogy az egyház, mint Alapító 3 héten belül összehívja az új kuratóriumot, hogy a pályázatokat ki lehessen írni.

MUE elnökség ülése Budapesten

MUE elnökség úgy határozott, hogy 2013. szept. 20-21-én kihelyezett ülést tart Budapesten. Főgondnok erre az ülésre tanácskozási joggal meghívta a MUEME elnökségének tagjait is. A találkozó és kihelyezett ülés sikeresen lezajlott, melyen számba vették az aktuális egyházvezetési kérdéseket. Elekes Botond főgondnok javaslatára napirendre tűzték a fővárosi Orbán Balázs szobor állítás tervét, valamint a kötelező iskolai hitoktatás és a lelkész utánpótlás kérdését. MUEME elnöksége a BUE vezető lelkésze mellé egy kolozsvári magiszteri hallgató kiküldését kérte.

Szórványköltség pályázat

Máté Ernő közügyigazgató levélben kérte a lelkészeket, hogy legkésőbb 2013. szeptember 25-ig számoljanak el a 2013. első félévi szórvány költségekre kapott támogatásokkal. Ezzel egy időben elnökség kiírta a 2013 második félévi szórványköltség támogatási pályázatot is, egyházközségenként 110.000,- forintos összegben. Máté Ernő - az elnökség megbízásából - ezeket elbírálta és az elnyert támogatásokat októberben folyósították a bankszámlával rendelkező egyházközségeknek.

Püspöki-helynöki vizitációk

Kászoni-Kövendi József püspöki helynök folytatja a megkezdett vizitációkat. Kérte az egyházkerület világi vezetőit, hogy a vizitáción feltétlenül vegyenek részt. Október 13-án Győrben volt vizitáció, november 3-án a Bartók Béla Egyházközség következik, majd november 24-én a pécsi gyülekezetben lesz vizitáció.

Egyházkerületi falinaptár

Elnökség felkérte Léta Sándor lelkészt, hogy készítse el a 2014-es egyházkerületi falinaptár tervezetét. A tartalmi szövegrészt egyeztesse dr. Kovács Sándor kolozsvári egyháztörténésszel.

Összeállította:
dr. Szent Iványi Ilona



A Magyar Unitárius Egyház
Magyarországi Egyházkerületének
kiadványa
Alapítási év: 1947
HU ISSN 01331271

Szerkesztőbizottság:
Krizsa János főszerkesztő
Szerkesztők:
Bartha Mária Zsuzsanna
Retkes Attila
Szász Adrienne

Lapterv, tördelés:
Krizsa János

Szerkesztőség címe:
1055 Budapest. Nagy Ignác u. 2-4
Telefon/fax: 311-2801
unel@unitarius.hu
Index: 25 842

Terjesztő, felelős kiadó:
Magyar Unitárius Egyház
Magyarországi Egyházkerülete

Előfizetés:
unel@unitarius.hu

A lapszámok interneten elérhetők a
tudastar.unitarius.hu oldalon

Adományokat szívesen fogadunk.
Bankszámlaszám: 11713005-20011631

Nyomda:
Press Time Kft.
1066 Budapest, Lovag u. 15.
Felelős vezető:
Schmidt Dániel

Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség álláspontját.

Következő lapzárta:
2013. november 25.